

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Misionari și misionarism

Inainte de înălțarea la cer, Domnul Hristos le-a zis ucenicilor: „*mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului*” (Matei 28, 19-20).

Cu alte cuvinte, creștinul ar trebui să fie misionar. Nu-i suficient să fie preocupat de viața lui spirituală, ci trebuie să se gândească și la ceilalți. Lucrul acesta trebuie să-l facă din dragoste creștină, sau cel puțin să fie pragmatic. Zice Sfântul Iacov: „*Să știe că cel care a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui își va mântui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate*” (Iacov 5, 20). Misiunea o face creștinul nu numai cu cuvântul, ci și cu felul de a fi. Viața lui, atitudinea lui, trebuie să fie contaminantă, să-i determine pe alții să-i urmeze exemplul.

Înainte de a face misiune pe alte plaiuri, trebuie să facem misiune cu cei de aproape, cu cei din casa noastră, cu prietenii noștri, cu cei cu care ajungem mereu în contact. Sfântul Pavel ține să menționeze: „*Dacă cineva nu poartă grijă de ai săi și mai ales de casnicii săi, s-a lepădat de credință și este mai rău decât un necredincios*” (I Timotei 5, 8).

Sigur că misiunea pe alte plaiuri ar fi extraordinară. Misiunea este „*vocația apostolică a Bisericii de a propovădui Evanghelia lui Hristos la toate neamurile, chemându-le la reconcilierea în numele lui Hristos prin pocăință și botez* (Matei 28, 19)”¹. Misiunea „*este un criteriu fundamental al Bisericii*”², misiunea ține de natura ei apostolică. Domnul Hristos i-a trimis pe ucenicii Săi la propovăduire: „*Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura! Cel ce crede și se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede, se va osândi*” (Marcu 16, 15-16).

Începând de la Rusalii, Apostolii, iar apoi urmașii lor, au făcut misiunea Domnului Hristos în toată lumea. Mântuirea era binevestită la toată lumea. Dar pe lângă mântuire, adesea misiunea se oprea și la eliberarea culturală, socială și politică. Nu trebuie să uităm nici sensul profetic al misiunii, deoarece prin mărturia ei, Biserica anunță judecata lui Hristos care se manifestă atât în istorie, cât și la sfârșitul acesteia.

Prima comunitate creștină s-a format la Ierusalim. Se trăia o viață nouă, „*stăruind în învățătura Apostolilor, în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciuni* (Fapte 2, 42). *Acești trei mii de primi creștini, iudei și prozeliți, din Palestina și din diaspora, martori ai evenimentului din ziua Rusaliilor, mărturisesc succesul predicii apostolilor și caracterul supranatural al evenimentului care stă la începutul Bisericii*”³.

Sfinții Apostoli Petru și Pavel fac misiune în Palestina, iar mai apoi toți Apostolii se răspândesc în lumea cunoscută atunci. Sfântul Luca ne spune că „*în Antiohia, întâia oară, ucenicii s-au numit creștini*” (Fapte 11, 26). Pentru cei convertiți, creștinismul era o vrednicie și o cinste, care trebuia păstrată și meritată, spre mântuirea sufletului răscumpărat prin sângele lui Iisus Hristos.

Cu toate persecuțiile din primele trei secole ale erei creștine, creștinismul s-a răspândit. Istoricul Eusebiu scrie că mulți ucenici își împărțeau săracilor averea și plecau departe, în misiune creștină. Eusebiu citează doar câteva nume, ale celor care au lăsat și scrieri: Clement Romanul, Ignațiu, Papias, Policarp și alți Părinți apostolici⁴.

La noi, la români, au existat creștini încă din primele trei secole, învățătura lui Hristos fiind adusă aici prin ucenicii Sfinților Apostoli. Între Dunăre și mare, în „*Sciția*”, a predicat Sfântul Apostol Andrei, „*potrivit unei tradiții, consemnată de istoricul bisericesc Eusebiu din Cezareea*”⁵.

DIN SUMAR:

– Nevoia de răbdare – † PS BENEDICT BISTRITANUL.....(p. 3)

– Pelicula în misiune... – EUGEN-ADRIAN TRUȚA.....(p. 3)

– La locurile sfinte, cu Centrul de pelerinaje

„Renașterea” – MENUȚ MAXIMIAN.....(p. 4)

– Înălțarea lui Iisus la cer. O perspectivă a

Evangelistului Luca (Lc. 24, 50-53; FAp. 1, 4-11)

– PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ.....(p. 5)

– Părintele protopop Alexandru Spinciu

s-a mutat în veșnicie – PROTOP. ALEXANDRU CIUI.....(p. 6)

– Printre constante și efemeride

– PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA.....(p. 8)

¹ Pr. prof. dr. Ioan Briă, *Dicționar de teologie ortodoxă*, Editura I.B.M.B.O.R., București, 1981, p. 256.

² *Ibidem*.

³ *Istoria Bisericească universală*, vol. I, E.I.B.M.B.O.R., București, 1987, p. 63.

⁴ *Ibidem*, p. 156.

⁵ Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Sofia, București, 2000, p. 17.

Învățătura lui Hristos a fost adusă în țara noastră și de unii coloniști, soldați și negustori veniți din diferite părți ale Imperiului Roman. „Analiza cuvintelor cu înțeles creștin din limba română arată că principalii termeni sunt de origine latină, mulți creați pe loc prin misionari și creștini veniți din Răsărit, cu ajutorul poporului care vorbea limba latină”⁶.

Învățătura lui Hristos a pătruns în toată spiritualitatea noastră. De fapt, cum spune Simion Mehedinți, „un popor, ca și orice om în parte, atâta prețuiește cât a înțeles din Evanghelie și cât poate să urmeze învățaturii lui Iisus”⁷. Caracteristicile acestui creștinism românesc, văzute de Mehedinți, sunt: lipsa războaielor confesionale, neutralitatea față de certurile dogmatice, primatul sufletului, arhaismul, lipsa ereziilor și a ereticilor, prezența lui Iisus în folclor, absența pornirii spre răzbunare, acceptarea suferinței ca mijloc de purificare morală, încrederea în biruința binelui asupra răului, prioritatea frumuseții morale asupra justiției formale.

E drept că veacul acesta modern ne-a și influențat pe noi. Puterea misionară a exemplului nu mai este atât de evidentă. Dar cât de mult am dori ca milioanele de români răspândiți în toată lumea să fie buni misionari ai Domnului. Ceea ce Mântuitorul Hristos le-a spus ucenicilor la Înălțare ni se potrivește nouă tuturor: „Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului” (Fapte 1, 8).

†ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

⁶ Ibidem.

⁷ Simion Mehedinți, *Creștinismul românesc*, Editura Anastasia, București, 1995, p. 23.

Ziua Internațională a Rromilor și Olimpiada Națională de Limba Rromani, Ediția a XXII-a, la Cluj-Napoca

Darius Echim

In perioada 6-9 aprilie 2023, la Cluj-Napoca a avut loc a XXII-a ediție a Olimpiadei Naționale de Limba Rromani. Competiția școlară a fost organizată în cadrul evenimentelor dedicate Zilei Internaționale a Rromilor. Ziua de 8 aprilie a fost adoptată drept Ziua Internațională a Rromilor, în anul 1971, la Londra, cu ocazia Primului Congres Internațional al rromilor de pretutindeni. Începând cu anul 2006, Guvernul României a adoptat Legea nr. 66/2006 pentru consacrarea zilei de 8 aprilie ca „Sărbătoarea etniei rromilor din România”. Astfel, la nivel național sunt organizate manifestări publice, culturale, sociale și educaționale dedicate rromilor.

Ceremonia de deschidere a Olimpiadei Naționale de Limba Rromani a avut loc joi, 6 aprilie, în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, începând cu ora 17:30, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a elevilor participanți și a cadrelor didactice care îi coordonează, precum și a oficialităților locale și centrale, a reprezentanților Inspectoratului Școlar Județean Cluj (ISJ Cluj), a Comisiei Centrale a Olimpiadei Naționale de Limba Rromani, a reprezentanților rromilor în structurile de stat și a altor invitați.

Cu acest prilej, Mitropolitul Andrei a rostit un cuvânt de învățătură și le-a urat succes elevilor participanți. De asemenea, la finalul evenimentului, ierarhul le-a oferit elevilor și cadrelor didactice câte un exemplar din „Micul catehism ortodox pentru copii și elevi”.

În semn de prețuire și recunoștință pentru implicarea activă în viața Bisericii și pentru bogata activitate de promovare și dezvoltare a limbii rromani în mediul universitar și preuniversitar românesc, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei i-a oferit Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mirenii domnului prof. univ. dr. Gheorghe Sarău, cadru universitar la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine (FLLS) din cadrul Universității București, activist pentru propășirea etniei rome din România și autor de manuale și dicționare în limba rromani. De asemenea, diplome de aleasă cinstire a oferit și altor binefăcători, printre care amintim pe domnul Cătălin-Zamfir Manea – deputat pentru minoritatea națională a rromilor și pe domnul Marian Daragiu – subsecretar de stat în Ministerul Educației Naționale.

Alocuțiuni au rostit mai mulți invitați prezenți, în frunte cu inspectorul școlar general al ISJ Cluj – prof. Marinela Marc, gazda olimpiadei, care a adresat un cuvânt de bun venit tuturor participanților.

În cadrul ceremoniei, violonistul Paul-Gabriel Cengeri, elev la Școala Gimnazială „Gheorghe Șincai” din Florești, județul Cluj, a susținut un scurt moment artistic, iar soprana japoneză Ato Kawara, de la Opera Națională Română din Cluj-Napoca, a interpretat imnul rromilor „Gelem, Gelem”, în deschiderea evenimentului. Aceștia au fost acompaniați la pian de Tubi Șfaiț.

Programul Olimpiadei

Vineri, 7 aprilie, între orele 9:00-12:00, elevii au susținut proba scrisă. Sâmbătă dimineața, 8 aprilie, au fost afișate rezultatele, după care elevii au participat și la Sfânta Liturghie. Tot în aula Facultății de Teologie Ortodoxă, duminică, 9 aprilie, a avut loc Festivitatea de premiere. Pe parcursul celor patru zile, elevii participanți au avut posibilitatea de a vizita mai multe obiective turistice din municipiu și împrejurimi.

Ziua Internațională a Rromilor, marcată prin rugăciune

În Sâmbăta Sfântului și Dreptului Lazăr, 8 apr-

lie, zi în care a fost sărbătorită și Ziua Internațională a Rromilor, în Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a oficiat Sfânta Liturghie bilingvă, în limbile română și rromani. Au luat parte numeroși credincioși de etnie rromă și elevii participanți la Olimpiada Națională de Limba Rromani. Răspunsurile la strană au fost date alternativ, în limbile română și rromani, totodată fiind rostite ectenii și rugăciuni în cele două limbi.

În cadrul Liturghiei, Preasfinția Sa a rostit o ectenie pentru odihna sufletelor victimelor de etnie rromă deportate în lagărele naziste din Auschwitz-Birkenau și Transnistria. Apoi, la finalul slujbei, ierarhul a săvârșit un Polihroniu cu ocazia Zilei Internaționale a Rromilor.

Comunitățile rome, în atenția Arhiepiscopiei

În cadrul Eparhiei Clujului funcționează două parohii misionare pentru rromi: Parohia misionară de la Turda, înființată în ianuarie 2019, păstorită de părintele Marin Trandafir Roz, precum și Parohia misionară „Sfântul Moise Arapul” – Pata Rât, înființată în anul 2015, păstorită de preotul Gelu Petru Săvărășan, care desfășoară o activitate social-misionară bogată, ridicând în scurt timp două biserici pentru cele patru comunități de rromi din zonă.

Aceste comunități beneficiază de o serie de activități catehetice, educative și culturale coordonate cu sprijinul Asociației Ortodoxe Social-Misionar-Culturale pentru Rromi „Sfântul Moise Arapul” și a Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români – filiala Cluj-Napoca (ASCOR Cluj-Napoca).

Asociația „Sfântul Moise Arapul” a fost înființată în anul 2013, la inițiativa IPS Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului. Aceasta desfășoară proiecte pentru sprijinul comunităților de rromi de pe tot cuprinsul eparhiei, în special în vederea educării și a incluziunii sociale.

De asemenea, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin sectorul misionar-social, acordă periodic ajutoare (pachete cu alimente și sprijin financiar) comunităților de rromi de la Pata Rât, Turda și altor comunități din cele două județe ale eparhiei: Cluj și Bistrița-Năsăud.

În prezent, Arhiepiscopia Clujului are 56 de proiecte și programe sociale, care acordă adăpost, hrană, îmbrăcăminte, medicamente, îngrijiri medicale și paliative, educație copiilor și tinerilor, alină suferințele celor bolnavi și dau speranță acolo unde nu mai este. Astfel, anul trecut, prin unitățile de cult, asociațiile și fundațiile eparhiale, în scop filantropic a fost cheltuită suma totală de 24.782.563 lei, de care au beneficiat 17.523 de persoane, printre care un număr însemnat de persoane de etnie rromă.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

Nevoia de răbdare

Bupă nevoia de osteneală, ca primă lecție pentru tineri, așa cum reiese din maximele Sfântului Isaac, următoarea vizează *nevoia de răbdare*. Există la tinerete tendința de a grăbi lucrurile, de a sări peste etape, de a crește rapid, un ritm generat, mai ales, de entuziasmul debordant și de încrederea în sine pe care o presupune etapa aceasta de viață. Un tânăr are nevoie de recunoaștere, de confirmare, de încurajare și de susținere. Toate acestea sunt firești până la un moment dat. Însă, dacă itinerariul și evoluția lui sunt exclusiv condiționate de acestea, însăși dezvoltarea și creșterea îi pot fi periclitate, iar viziunea lui despre viață să fie distorsionată. Recunoașterea și cinstea pentru lucrul bine făcut din partea celor experimentați, maturi și cu o poziție deja consacrată în societate sau în breaslă sunt necesare, însă, la fel de necesar este să fie arătate cu măsură, echilibrat și la vreme potrivită, tocmai pentru ca efectele să fie dintre cele pozitive, iar maturizarea să se desfășoare firesc, așezat și treptat. Evoc la acest moment o amintire în biografia sopranei Lucia Stănescu din Cluj cu privire la începutul carierei sale. Aceasta rememora faptul că în primii doi ani de ieșire în scenă nu a primit vreun rol principal, interpretând această situație în cheie pedagogică. Există un timp, afirma aceasta, când și se cere să stai în spate, să crești discret, pentru ca, la vreme potrivită, să poți să-ți asumi roluri principale, odată ce ai dobândit pregătirea, experiența, dar și instrumentele necesare pentru o poziționare corectă în fața lumii, în arena așa-numită a succesului.

Sfântul Isaac Sirul atenționează în acest sens: „Nu căuta să fii cinstit când ești înăuntru plin de răni”. Socotim că două sunt nivelurile de interpretare a acestei sentințe. În primul rând, pentru a se folosi cineva de pe urma recunoașterii și a cinstirii din partea celorlalți are nevoie de o anumită doză de maturitate, prin care lauda să fie lecturată în cheie pozitivă, ca resursă pentru mai bine și pentru o creștere a râvnei, treptată și echilibrată, ca materie primă pentru consecvență în lucrare, excluzând orice hiperbolizare artificială a rezultatelor și, în consecință, evitând pericolul unei dependențe de laudă, de un auditoriu de gardă, în fața eventualelor sau închipuitelor realizări. Iar, în al doilea rând, se indică un nivel superior de înțelegere, pe care îl numim duhovnicesc, de vreme ce, pentru a privi realist și echilibrat o stare de fapt, un proiect împlinit, este nevoie de un suflet sănătos, care să nu vicieze reprezentarea realității prin lupa răni personale în spațiul lăuntric, afectând substanțial contactul corect cu realitatea. O inimă curată, o minte luminată, un suflet sănătos îl conduce pe om într-o stare și o atitudine de nemișcare în fața slavei primite, dar și a eventualei necinstiri, așezându-l într-o stabilitate pe care o presupune blândețea, dar și oferindu-i capacitatea de a privi lumea într-un mod echilibrat și de a asuma un comportament în consecință.

În continuare, părintele filocalic atenționează din nou, denunțând ispita de a căuta să primești cinstire, de vreme ce „*acela care pofteste cinste nu va putea scăpa de pricinile întristării*”. Este ușor

observabil și la fel de facil demonstrabil acest principiu în viața cotidiană. O astfel de mentalitate îl face pe om să nu fie mulțumit cu nici o laudă primită pentru vreun proiect anume realizat, de vreme ce permanent o va considera mai mică proporțional cu dimensiunea și calitatea acestuia. Într-o astfel de situație, nici o recunoaștere sau vreo cinstire primită nu va fi pe măsura așteptărilor și va genera o stare de suferință argumentată violent prin lipsa spiritului de observație atent al celorlalți sau a unei lecturi, presupuse corecte din partea celor din jur, a cine este, a ceea ce realizează și, mai ales, a ceea ce reprezintă acesta. Cinstea sau lauda aduc bucurie atâta timp cât se arată drept surprinzătoare, în condițiile în care nu sunt căutate obsesiv, nu sunt premeditate, ci se manifestă spontan și se primesc într-o atmosferă de smerenie autentică.

Mai mult, pe aceeași linie, Sfântul Isaac argumentează că fuga după cinste este o lucrare mincinoasă, înșelătoare și fără rezultate. Acesta, în duh ironic, afirmă, paradoxal, că „*cel ce fuge după cinste, aceasta fuge înainte lui*”. Această a treia maximă cuprinde în sine o experiență dovedită în viața obișnuită și, cu prisosință, proclamată de înțelepciunea filocalică. Dumnezeu nu îngăduie biruința celui care caută cinstea forțând lucrurile sau celui care vrea să o răpească, atâta timp cât ar primi-o prea devreme sau nu ar putea să o asume corect și, în consecință, i-ar putea fi dăunătoare în creșterea lui spirituală. Această situație se interpretează nu în termenii unei pedepse pentru îndrăzneala lui, ci ca un act pedagogic în calea maturizării și a exersării întru răbdare, necesare în derularea acestuia.

Nu cel care se arată pe sine mare și însemnat se va bucura de cinstire sau, oricum,

această luptă sau sforțare peste măsură nu îi va aduce rezultate durabile, ci, de fapt, „*numai cel ce are în sine smerenie, se va bucura de cinstire*”, afirmă din nou Ava Isaac. Cine este cel smerit? Este cel care se străduiește intens să lucreze bine, pe măsura darului, cel care muncește în tăcere, fără să își calculeze devenirea profesională, ci pur și simplu pe toate le face „*cu toată inima, ca pentru Domnul*” (Coloseni 3, 23). Pentru unul ca acesta, lauda și eventuala cinste primite se arată tot timpul surprinzătoare, nemeritate, în cel mai firesc duh al smereniei, mereu prea mari și prea multe și, tocmai de aceea, sursă de mare bucurie.

Un astfel de om este mereu împlinit, de vreme ce nu caută să primească nimic, însă este surprins cu multe, are conștiința că tot ce se îndreaptă spre el vine direct de la Dumnezeu și, în consecință, se însoțește cu mulțumirea. Toate se întâmplă la vremea lor, iar acest soroc îl socotește Dumnezeu, Căruia I se încrede total. Încrederea lui este urmată de încredințare, care, împreună, îl așează într-o stare de echilibru și de pace lăuntrică, ingrediente pentru o viață mereu plină de bucurie și liniște, căci, afirmă Sfântul Isaac, „*cel ce s-a dăruit pe sine lui Dumnezeu petrece în odihna minții*”.

A doua lecție în călătoria noastră exprimă acest adevăr: *toate se întâmplă la timpul lor*. Este nevoie de muncă stăruitoare însoțită de răbdare, la capătul căreia se arată recunoașterea și bucuria împlinirii. În continuare, cel care caută de la sine cinstea și nu îl lasă pe Dumnezeu să hotărască momentul acesteia, este permanent neliniștit și nefericit, de vreme ce niciodată nu va fi mulțumit cu ce va primi și când se va întâmpla lucrul acesta. În cele din urmă, cinstea se îndreaptă către cel smerit, ca unul care nu o așteaptă, fiind cinstit de Însuși Dumnezeu Cel smerit și Care îl iubește pe cel smerit.

Pelicula în misiune...

Raiul nepătimirii, ascuns în noi, este icoana raiului viitor, care va primi pe cei drepti. (Ilie Ecdicul, Filocalia IV^a)

Eugen-Adrian Truța

M-am întrebat mereu care ar putea fi indicațiile date de un regizor actorului ce impersonaează un martir sau un sfânt. Ce recomandări scenice sau filmografice pot fi enumerate și în virtutea căreia cunoașteri? Cine îndrumă pe cine?

Îmi imaginez turnarea unei scene în Colosseum sau în orice arenă unde creștinii au fost dați fiarelor în aplauzele și uralele unor mulțimi agitate de datoria civică față de stabilitatea imperiului și de impulsuri însângerate. Nefiind amator de cruzimi naturaliste, nu mi-aș dori să văd prim-planuri cu dinții ce sfârtecă, ci îmi doresc să văd chipul sfinților. Ar trebui să fie grav?! Extatic?! Însăpământat?! Sau candid?!
Și ce muzică ar trebui să fie pe fundal?! Simfonică?! Bisericească?! Arvo Part?! Sau tăcere?! Tăcerile pot fi aranjate din producție să fie dureroase, sinistre sau dulcegi. Atmosfera ar trebui să fie plină de emoționalități facile sau grave?! Contează moștenirea cultural-conferențială a echipei din spatele camerelor de filmat?!

O să închei această serie interogativă enunțând fenomenul majoritar, aproape truism, că pelicula a înlocuit penița, scenografia a luat locul romanului și ecranul al paginii. În orice evoluție de acest gen apar inevitabil beneficii, dar și pierderi. Acceptăm realitatea că o carte va fi mereu mai bună decât ecranizarea ei, poate și pentru că șoricicii aceia imaginari preferă să ronțăie fila, nu celuloidul indigerabil.

Cultura vremii ne dovedește cristalizarea unei cereri de filme din zona religiosului. Unii le numesc creștine, alții duhovnicești ori spirituale. De fapt, ultimul adjectiv deschide porțița unor producții cinematografice și din alte areale religioase. De multe ori, asistăm la un melanj de spiritualități în dezvoltarea unor producții și tocmai din acest motiv apar liste. Listele de filme care urmăresc înțelegerea credinței și dintre acestea subcategoria celor care sunt reușite. Realizări de excepție.

Această nișă de preferințe concordă cu interioritatea celui care viziunează întrucât - nu-i așa?! - mediul e mesajul. Un film bun e o experiență valoroasă sau cel puțin așa ne amăgim la sfârșitul vizionării. Deoarece sunt subiectiv, așez în fruntea listei filmul *Ostrov* (2006), o bijuterie de sunet și imagine. Mesajul e acolo. Un film care lasă întrebările să ne locuiască ulterior. Actorul principal, un convertit din rândul rebelilor rock-ului. Mă înclin.

O altă remarcabilă producție este *Jurnalul unui preot de țară* (1951). Grav până la contondență, plini de contorsiuni, ultimativ, vocațional, și, în final, haric, eliberator, înălțător, greu de re-urmărit.

Nu vreau să vă obosesc cu recomandările mele, din oarecare pricină, listele fiecăruia nu corespund căutărilor personale. Pot în schimb, să identific excepțiile. Andrei Tarkovski cu al său gen de sine stătător, spiritual prin abstractizare, care te implică total până la transformare interioară (ați avut curajul să revedeți *Călăuza* -1979- ori *Andrei Rubliov* -1966- ?!), Ingmar Bergman cu intensitatea frământării sale morale, cu existențialismul său sofisticat de factură protestantă (*A șaptea pecete* -1956- ori *Izvoorul Fecioarei* - 1959) sunt doar două referințe de înaltă artă cinematografică. A opta artă în ordinea medievală a celor șapte arte.

Pelicula transcrie așadar bogăția interioară a fiecărui regizor. Ultimii ani ne-au îmbogățit cu filme despre viețile sfinților. Faptul că aceste realizări ies în lume se traduce într-o misiune a filmului. Pelicula iese la apostolat, dar și la misiune. Prin apostolat, vestește Evanghelia celor care nu sunt creștini, prin misiune celor care au uitat cum să fie creștini.

Într-un anume punct, calitatea artistică este devansată de efectul spiritual. Personal, asociez credibilitatea unui eveniment martiric cu maniera de a-l prezenta. Un film modest mă va îndepărta de subiect, dar apreciez că nu toți reacționăm la fel. Unii preferă emoționalități facile și asta îi problematizează existențial. Suntem surprinzători și paradoxali.

Așa că încerc să fur înțelepciune misionară și nu critic mai puțin legendarele producții autohtone. De altfel, în aceste rânduri am evitat subiectul filmelor despre Mântuitorul Hristos, care ele în sine sunt o întregă cultură.

La sfârșitul zilei, mă tot gândesc, ce rai se va fi ascuns în sfinții care L-au mărturisit pe Hristos cu orice preț. *Icoana raiului viitor...*

La sfârșitul zilei, mă tot gândesc, ce rai se va fi ascuns în sfinții care L-au mărturisit pe Hristos cu orice preț. *Icoana raiului viitor...*

¹ *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți cari arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. IV, tradusă din grecește de prot. stavr. dr. Dumitru Stăniloae, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1948, capitolul *Capete despre cunoștință*, capul 128, p. 301.

La locurile sfinte, cu Centrul de pelerinaje „Renașterea”

Cu strămoșii în suflet, de la Nazaretul Bunei Vestiri, la Betleemul Nașterii și Ierusalimul Învierii

Menuț Maximilian

Ne-am luat în suflet pe toți strămoșii noștri și am pornit pe drumul încărcat de semnificații ale locurilor sfinte. Pe toți bunicii și străbunicii care trăiau aievea faptele din evangheliile, de parcă ar fi fost acolo unde acestea s-au întâmplat. Pe toți cei care nu au ieșit din satul lor, dar au purtat în inima lor Ierusalimul și toate locurile în care Dumnezeu a săvârșit minuni. Cu bucuria duhovnicească de a avea alături de noi pe părinții Daniel Dascăl și Bogdan Oprea, am pornit, străbătând norii, până la Tel Aviv, acolo unde am fost preluați de către ghidul nostru, Beno, un bun cunosător al limbii române, deoarece s-a născut la Craiova, însă mai apoi a revenit în țara natală a neamurilor lui, Israelul.

După câteva ore în care am fost verificați la aeroport, am luat drumul pelerinajului nostru, primul oraș cu care ne-am întâlnit fiind Haifa, orașul port de la Marea Mediterană, așezat la poalele Muntelui Carmel. În română, numele acestui oraș ar fi „Coasta minunată”. De altfel, tot ceea ce vedem aici este un adevărat colț de rai. Aici ne-au impresionat grădinile suspendate, așezate pe 19 terase, cu arbori de toate felurile, de la palmieri la portocali și măslini.

Mii de oameni vin aici anual să întâlnească aceste frumuseți, dar și istoria locurilor. De aceea, cel mai bine este să fii parte a unui grup organizat, cum a fost cel al Centrului de pelerinaje „Renașterea” al Mitropoliei Clujului, din care am făcut parte. Așa ai și un ghid la dispoziție, preoții citesc Evanghelia în fiecare loc unde faptele se întâmplau în urmă cu 2000 de ani; mai mult, ai asigurată intrarea la toate bisericile și mănăstirile de pe aceste locuri. Dacă mergi singur, riști ca unele uși să fie închise pentru că nu oricum și oricând se primesc vizitatori, mai ales la mănăstirile cu un program strict.

Am mers pe firul poveștii biblice la Mănăstirea Steaua Mării, cea care găzduiește și peștera Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul. De multe ori pe parcursul pelerinajului am recunoscut cuvintele spuse de Mântuitor, inspirate de pe locurile unde a venit pentru a mântui lumea. Amintesc aici doar „Pilda Semănătorului” pe care o înțelegi mult mai bine văzând locurile acestea cu piatra seacă și pământul neroditor.

Am ajuns apoi în orașul Nazareth, la Biserica Buna Vestire, ridicată pe locul în care a fost casa bunilor părinți Ioachim și Ana, dar și amintindu-ne de Buna Vestire a Arhanghelului Gavriil și văzând izvorul Sfintei Fecioare Maria.

Fiecare loc vizitat este plin de însemnătate creștină, și sentimentele trăite aici sunt intense. Am văzut cu ochii sufletului bunătatea Fecioarei care spunea îngerului „Fie mie după cuvântul tău!”, am văzut în aceste locuri pe Proorocul Ilie, neînțeles când predica pe Muntele Carmel; am re trăit fiecare pasaj relatat de Sfânta Scriptură.

Muntele Tabor este locul în care Dumnezeu S-a arătat în toată strălucirea Lui. Astăzi ajungi cu mașina aproape în orice loc, însă, în urmă cu 2000 ani, locurile acestea erau sălbatic, nu se aflau mănăstiri, ci doar câte o peșteră săpată în stâncă, acolo unde viitorii sfinți se rugau. Peste 4500 de trepte sunt până la Mănăstirea Schimbarea la Față, de aici, din locul acesta binecuvântat, când din Cer se aude „Acesta este Fiul Meu Cel Iubit, în care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați!”.

Apoi, ne-am dus în locul unde Iisus a făcut prima minune, aceea a prefacerii apei în vin, la rugămintea bunei lui Mame, încă înainte de a se împlini vremea, la Cana Galileei. Aici am aflat și despre ritualul nunților pentru evrei, despre dragostea pentru neam, dar și despre importanța vinului în ceremonialul de nuntă. Capernaum este numit „Orașul Domnului”, fiind menționat de mai multe ori în Scriptură. Și azi pietrele casei unde a stat soacra lui Petru certifică locurile în care aceasta a fost vindecată de friguri de către Mântuitor. Este locul în care apostolii au mărturisit Răstignirea și Învierea Mântuitorului, locul pe care s-a fondat mai apoi Biserica lui Hristos, locul în care, pe Marea Galileei, apostolul românilor, Andrei, primul chemat, mărturisea „L-am găsit pe Mesia care se cheamă Hristos”. Tot aici, pe Muntele Tabgha, Iisus a înmulțit pâinile și peștii, dând de mâncat mulțimilor. Muntele Fericirilor te impresionează la rândul lui, amintindu-ți de copilăria în care preotul ieșea cu Cartea Sfântă din Altar și citea „Cele nouă fericiri”. Pe toate aceste locuri în care oa-

menii Îl urmau pe Iisus în pustietate, astăzi s-au ridicat mănăstiri, iar povestea înmulțirii celor cinci pâini și doi pești pentru cele 5000 de suflete continuă prin înmulțirea dragostei pentru Dumnezeu a milioanele de creștini ce vin să se roage pe locurile sfinte.

Bunul Dumnezeu a rânduit să ajungem la Mormântul Sfânt, acolo unde Lumina, ca un miracol al Învierii, străbate din bolta cerească până în locul în care Iisus a fost așezat după Răstignire, mort fiind, însă strălucind pentru mântuirea noastră la Înviere. Mai întâi, am avut șansa de a vizita mormântul, deși de obicei stai câteva ore la rând, în noaptea în care preoții noștri au participat la slujba săvârșită mai întâi în Biserica Învierii, iar mai apoi în Biserica de pe Golgota. Este știut faptul că Lumina vine la Ierusalim o singură dată pe an, la Paștele Ortodox, și că, deși au fost multe tentative de a pune stăpânire alte religii pe Mormânt, chiar atunci când Patriarhul a fost prigonit, Lumina a venit la stâlpul de la intrarea în cetate, acolo unde Patriarhul era legat. Sunt multe discuțiile pe această temă, însă ce m-a bucurat a fost faptul că în fața mormântului este Biserica Ortodoxă, celelalte culte având biserici în apropiere, în cetate. Atât prima dată când am intrat la Mormânt, cât și a doua oară, după parcurgerea Drumului Golgotei, sentimentele trăite sunt de nedescris. Poate și pentru faptul că încărcătura emoțională este una aparte, dar și datorită energiilor pe care le simți atunci când cobori în Mormântul întunecat din care Hristos, în toată măreția Lui, a Înviat. Aici, pe piatra rece, oamenii își pleacă fruntea pentru a-și spune necazurile. Totul este foarte rapid, dar cu atât mai intens, pentru că preoții ce asigură intrarea în mormânt nu lasă mai mult de patru oameni deodată, pentru că nu ar avea cum să încapă, și nici mai mult de un minut, pentru că sunt mii de oameni care vin și-și așază problemele cu speranță în Dumnezeu în acest loc care este centrul existenței creștine.

Drumul Crucii, cu cele 14 locuri în care s-a oprit cu Crucea în spate Hristos, deși am fost atenționați că este unul dificil, nu mi s-a părut deloc așa, pentru că am trăit fiecare dintre aceste momente ascultând Evangheliile preoților noștri și gândindu-mă la sacrificiul pe care Dumnezeu l-a făcut pentru noi cărând acel lemn imens în spate și nearătându-și puterea, deși ar fi putut în orice moment să facă o minune, îndurând toate pentru ca mai apoi să ne ierte și pentru noi să moară, pentru a învia și a ne da o nouă șansă pe pământul dat nouă de Tatăl Ceresc. Și atunci, de ce ne-am văieta noi că parcurgem acest itinerar fără a purta povara Crucii, de la curtea lui Pilat, unde a fost judecata și condamnarea la moarte, mergând imaginar alături de Hristos ce-și purta Crucea pe umeri, până la prima cădere a acestuia, la întâlnirea cu Maica îndurerată, dar și cu vrednicul de pomenire Simon care-i ridică Crucea pentru a-L ajuta, apoi, cu Veronica, cea care îi șterge chipul încărcat de sudoare și pe a cărui maramă acesta rămâne întipărit; la a doua cădere, la întâlnirea cu femeile mironosițe; a treia cădere (în tradiția medievală) până la pironirea pe Cruce, răstignirea, moartea și apoi coborârea Domnului pe piatra ungerii și așezarea Acestuia în mormânt. Pe aceste locuri Hristos a purtat suferința noastră cu demnitatea dumnezeiască de care noi nu am fi niciodată capabili. Și azi, așezându-ne fruntea pe Piatra Ungerii parcă le-am văzut pe femeile mironosițe cu câtă smerenie și durere Îl pregăteau pe Domnul pentru mormânt, simțind mirosul de mir care izvorăște mereu în acest loc.

La râul Iordan am avut bucuria de a fi prezenți chiar de Boboteaza pe rit vechi, atunci când Patriarhul a venit să sfințească apele. Încă de la 5 dimineața ne-am pregătit pentru acest moment important pentru sufletele noastre, iar la 6.30, am fost printre primii care au ajuns la poartă pentru că doar 3000 de oameni au fost lăsați să treacă dincolo de aceasta pentru a participa la minunea sfințirii apelor. Și de această dată, peste 20.000 de oameni, veniți din toată lumea, au rămas dincolo de porți privind ceremonialul religios pe ecrane gigant. Noi am ajuns chiar în față, acolo unde Patriarhul a aruncat Crucea în apa Iordanului, care, pentru câte-

va momente, la fel cum se întâmplă în fiecare an și cum pelerinii știu din presă, a schimbat cursul apei. În acest loc a venit Iisus pentru a fi botezat de Ioan, Evanghelistul Luca relatând: „Și S-a coborât Duhul Sfânt peste El, în chip trupesc, ca un porumbel, și s-a făcut glas din Cer: Tu ești Fiul Meu cel iubit, întru Tine am binevoit!”.

Am vizitat patria Sfântului Ioan Botezătorul, locul casei Sfinților Zaharia și Elisabeta, părinții Sfântului Ioan Botezătorul, acolo unde Maica Domnului poposea la verișoara ei, amândouă bucurându-se de vestea cea mare a venirii pe lume a celor doi copii ce vor schimba soarta creștinismului.

Muntele Înălțării Domnului Hristos, Eleon, cu Grădina Ghetsimani, în care străjuiesc și azi măslini seculari, povestea biblică în care Mântuitorul s-a rugat pentru noi, unde a fost luat prizonier, dar și unde apostolii priveau, după Înviere, la Cer, când acesta S-a Înălțat de pe Muntele Măslinilor, au fost și ele momente aparte în pelerinajul nostru. Apoi, toți cei care ne rugăm neîntrerupt Maicii Domnului nu avem cum să nu avem obrăzi brăzdați de lacrimi când ajungem la mormântul acesteia și să nu ne închinăm la Icoana Maicii Domnului grabnic ascultătoare. Biserica Pater Noster, în care se află rugăciunea „Tatăl Nostru” în multe din limbile pământului, inclusiv în limba română, fiind locul în care Iisus ne-a învățat să ne rugăm; Câmpul Păstorilor, unde aceștia vedeau Steaua strălucitoare pornind după lumina acesteia până la locul în care, în ieslea sfântă Se năștea Mântuitorul, locul nașterii marcat printr-o stea, au făcut și ele parte din pelerinajul nostru.

Într-o altă zi, am mers în deșert, la Mănăstirea Sfântul Sava, o mănăstire în care regulile sunt stricte și în care, într-o raclă, Sfântul Sava pare că doarme, minunile săvârșite de acesta de-a lungul timpului făcându-i pe oameni să vină aici cu speranța ascultării rugăciunii lor. Mănăstirea adăpostește moaștele multor altor sfinți care s-au rugat în peșterile din zonă, inclusiv ale Sfântului Ioan Iacob Hozevitul.

Zona stâncoasă pe care se încăpățânează măslinii să crească este schimbată total cu una de nisip și călduri extreme, chiar și în ianuarie, odată ce ajungi în cel mai vechi oraș din lume, Ierihon, situat la cea mai joasă altitudine de pe glob, 250 m sub nivelul mării. Rămâi surprins de modul în care locuitorii au reușit să facă, totuși, aici, cu ajutorul irigațiilor, o oază de verdeață în mijlocul deșertului, Ierihon fiind numit și „Orașul palmierilor”.

Datat încă din perioada neolitică, distrus în jurul anilor 8000 înainte de Hristos, Ierihonul găzduiește și astăzi locuri de rugăciune în mijlocul pustietății, noi bucurându-ne de vizita la așezământul românesc ridicat pe locul donat de un credincios ortodox român, Biserica Mare purtând hramul Nașterii Domnului.

Apoi, pașii ne-au dus spre Biserica Sfântul Prooroc Elisei, în curtea căreia se vede, sub o sticlă, o parte din dudul lui Zaheu, vameșul ce l-a însoțit aici pe Sfântul Apostol Petru a cărui pocăință sinceră a fost remarcată de Hristos. Mănăstirea Sfântul Gherasim, primul locaș monahic ridicat în Valea Iordanului, cu scopul de a adăposti pustnicii din regiune, aici întemeindu-se viața monahală cu povestea leului ce-l însoțea pe sfânt în rugăciuni, situată în apropierea Mării Moarte, pe locul vechilor cetăți Sodoma și Gomora, străjuiește și azi puterea rugăciunii. În pelerinajul nostru ne-am deplasat apoi la Mănăstirea Sfântul Gheorghe Hozevitul, acolo unde sunt adăpostite și moaștele Sfântului Ioan Iacob pornit să slujească pe Dumnezeu pe locurile sfinte de pe meleaguri sucevene, în pustiul Hozeva.

Pe Muntele Sion, la foisorul „Cinei de Taină”, la mormântul Regelui David și câte și mai câte ale locuri din Cetatea Ierusalimului nu le-am vizitat. Un punct aparte îl constituie însă vizita de la Așezământul românesc din Ierusalim, acolo unde rugăciunea este neîncetată pentru noi și unde am văzut două icoane ce m-au impresionat, una cu Maica Domnului și micul Iisus în portul popular românesc și alta cu Maica Domnului cu România Mare și tricolorul și câteva versuri de Mihai Eminescu: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Țara mea de glorie, țara mea de dor? / Brațele nervoase, arma de tărie / La trecutu-ți mare, mare viitor!”. Toate acestea în centrul Ierusalimului.

Pentru noi rămâne în suflet o întâlnire cu Pământul Sfânt, trăirile de aici fiind în funcție de credința fiecăruia și de modul în care te-ai dus pregătit. Mai întâi trebuie să cunoști, în mare, viața Mântuitorului și a sfinților, să mergi cu inima curată ca ușile acestor biserici și mănăstiri de pe acest țărâm binecuvântat să fie deschise pentru întâlnirea cu Hristos cel Înviat și cu toți sfinții care și-au plecat genunchii în trec aici, iar acum stau de-a dreapta Tronului ceresc dând slavă lui Dumnezeu.

Înălțarea lui Iisus la cer.

O perspectivă a Evanghelistului Luca

(Lc. 24, 50-53; FAp. 1, 4-11)

Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană

Preliminarii

Inălțarea la cer a Mântuitorului Hristos înseamnă ridicarea omenității lui Iisus în intimitatea ultimă a Sfintei Treimi și la starea de cinste, putere și suveranitate deplină, de unde a coborât pe pământ prin nașterea Sa ca Om. Pe această stare, însă, nu a părăsit-o prin actul chenotic al întrupării, El rămânând mai departe Dumnezeu și în deplina Sa umanitate. Așadar, prin Înălțare, Dumnezeu-Omul Iisus S-a așezat de-a dreapta Tatălui nu numai cu natura Sa dumnezeiască, ci și cu natura Sa omenească, constând din suflet și trup, dar fiind o corporalitate înduhovnicită, spiritualizată.¹

Este vorba despre materialitatea sau corporalitatea trupului Său de după înviere, care pătrunde la Ucenici prin ușile încuiate. Ioan Evanghelistul este singurul care dă mărturie clară despre această nouă dimensiune a trupului lui Hristos după învierea Sa, și o face în calitatea sa de martor ocular. Iată ce scrie el: „Deci, fiind seară în acea zi de-ntâi a săptămânii, și ușile fiind încuiate acolo unde ucenicii erau adunați de frica Iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: «Pace vouă!». Și zicând acestea, le-a arătat mâinile și coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii văzându-L pe Domnul” (In. 20, 19-20). Așadar, prin trupul Său înviat, Iisus transcede materialitatea și cauzalitatea imediată a istoriei și a legilor după care ea se conduce, în mod obișnuit.

Episodul Înălțării la cer este relatat, pe scurt, doar de Evanghelistul Luca în finalul Evangheliei sale (24, 50-51) și la începutul cărții Faptele Apostolilor (1, 4-11).

În ambele descrieri, Sfântul Luca prezintă doar un fragment rezumativ din ceea ce s-a petrecut la înălțare, și nu din ceea ce a însemnat evenimentul în sine.

1. Episodul înălțării la cer în descrierea Evangheliei (Lc. 24, 50-53)

Evenimentul înălțării la cer începe cu o inițiativă a lui Iisus: „Și i-a dus afară până spre Betania și, ridicându-și mâinile, i-a binecuvântat” (Lc. 24, 50).

Expresia „până spre Betania” lămurește textul din cartea Faptele Apostolilor (1, 12), unde, ca loc al înălțării la cer, apare Muntele Măslinilor. Iisus s-a înălțat, într-adevăr, la cer de pe acest munte, aproape de locul de unde drumul duce spre Betania. Așadar, nu există o contradicție între mărturiile Evanghelistului Luca cu privire la locul înălțării.

Cât privește gestul lui Iisus de a-i binecuvânta pe Ucenici cu mâinile ridicate, amintește de marele preot din Vechiul Testament, care binecuvânta poporul cu mâinile înălțate (cf. Lev. 9, 22 urm.; Num. 6, 22 urm.). Iisus Se înalță, așadar, la cer, făcând un gest în calitate de Mare Preot, dar al unui Nou Legământ.²

Binecuvântarea lui Iisus poate fi privită ca fiind nu doar una contextuală, legată de un eveniment singular, ci și ca o acțiune continuă, de perpetuă însoțire a harului Său în lucrarea viitoare a Ucenicilor, în care El îi va trimite după învierea Sa din morți (cf. Mt. 28, 19-20). În Vechiul Testament, avem tiparul unei astfel de binecuvântări divine perpetue, care urma să însoțească poporul pe tot parcursul peregrinării lui spre Țara făgăduinței. Iată ce-i spune, în acest sens, Domnul Dumnezeu lui Moise: „Vorbește tu către Aaron și către fiii săi și spune-le: Iată cum îi veți binecuvânta pe fiii lui Israel; le veți zice așa: Domnul să te binecuvinteze și să te păzească! Domnul să-și lumineze fața spre tine și să te miluiască! Domnul să-și ridice fața spre tine și să-ți dăruiască pace! Așa vor pune ei numele Meu asupra fiilor lui Israel și Eu, Domnul, îi voi binecuvânta” (Num. 6, 23-27).

Așadar, binecuvântarea lui Iisus nu putea avea decât caracterul unei astfel de semnificații de acțiune cu efect continuu. Dacă, dintr-un anumit punct de vedere, Apostolii au fost „hirotoniți”, în seara învierii, prin actul

împărțirii Duhului Sfânt, prin gestul „suflării” asupra lor, acum, la înălțare, binecuvântarea Sa *pecetluiește*, am putea spune, efectul peren al acestui har în lucrarea lor misionară ulterioară.³

Gestul binecuvântării a fost însoțit, în mod concomitent, de despărțirea de ei, Iisus înălțându-Se la cer: „Și în timp ce-i binecuvânta, S-a depărtat de ei și S-a înălțat la cer” (Lc. 24, 51).

Ceea ce este interesant de observat în acest moment sunt două lucruri:

- Închinarea pe care I-au acordat-o
- Despărțirea de El cu bucurie

Cât privește primul aspect, cel al închinării, trebuie să spunem că acest gest exprima clar faptul că, pentru ei, după înviere, Iisus nu mai era învățătorul și taumaturgul unui timp istoric, limitat, ci Domnul lor ceresc, metaistoric, care a depășit timpul, împlinindu-l. Acesta este motivul care-i determină să se întoarcă la Ierusalim, nu triști, ca după o despărțire obișnuită, ci „cu bucurie mare”. Evanghelistul notează fără echivoc acest lucru: „Iar ei, închinându-l-se, s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare” (Lc. 24, 52). Astfel, încă o promisiune făcută lor, înainte de Pătimirea Sa, cea a bucu-

rii revederii după înviere, se împlinește acum: „Așadar, și voi sunteți triști acum, dar Eu iarăși vă voi vedea și inima voastră se va bucura și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi” (In. 16, 22). „Bucuria și pacea în Duhul Sfânt” (cf. In. 20, 20; Rom. 5, 1 urm.; 14, 17) sunt de acum înainte semnele caracteristice ale uceniciei lor mesianice și ale comuniunii în așteptarea celei de-a doua veniri a lui Iisus.

Această imagine dobândește noi caracteristici prin versetul 53, cu care se și încheie Evanghelia a treia: „Și-n toată vremea erau în templu, lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu”. Evanghelia după Luca începe cu menționarea unor oameni, Simion și Anna, care „nu se depărtau de Templu” (Lc. 2, 25 urm.; cf. și 1, 8 urm.) și se încheie tot cu amintirea a unor oameni care „stăteau tot timpul în templu”. Avem, aici, imaginea sugestivă, specifică teologiei lucanice, și anume, aceea a rugăciunii din Casa Domnului, care-l împlinește pe om, dând sens deplin existenței lui în raport cu Dumnezeu.⁴

2. Înălțarea lui Iisus în relatarea cărții Faptele Apostolilor (1, 4-11)

Relatarea evenimentului din cartea „Faptele Apostolilor” are două părți:

- a. Învățători date Ucenicilor (vv. 4-8)
- b. Înălțarea propriu-zisă (vv. 9-11)

Această structură tematică a componenței relatării episodului este dată de menționarea cuvintelor din versetul 9, unde se spune că „...acestea zicând, în timp ce ei priveau

la El, S-a înălțat și un nor L-a luat din ochii lor”. Așadar, potrivit volumului doi al operei lucanice, Înălțarea la cer are loc pe fondul transmiterii de către Iisus a ultimelor Sale învățături date Ucenicilor Lui.

Aceste învățături priveau:

a. Așteptarea în Ierusalim, a făgăduinței Tatălui, pe care, spune Iisus, „ați auzit-o de la Mine” (FAp. 1, 4).

Este vorba despre venirea Duhului Sfânt peste ei, ceea ce se va și întâmpla în ziua Cincizecimii, și care-i va ajuta, în primul rând, să înțeleagă ceea ce n-au putut pătrunde din opera mesianică a lui Iisus. Ioan Evanghelistul este singurul care consemnează acest detaliu legat de rolul Duhului Sfânt în viața și lucrarea lor: „dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Tatăl Îl va trimite întru numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate cele ce v-am spus Eu” (In. 14, 26).

b. Botezarea Apostolilor cu Duhul Sfânt

Iată ce le spune Iisus în acest sens: „Ioan a botezat cu apă, dar voi veți fi botezați întru Duhul Sfânt, nu mult după aceste zile” (FAp. 1, 5). Succesiunea cuvintelor „cu apă” – „cu Duh Sfânt” arată limpede superioritatea celui de-al doilea botez comparativ cu primul.

c. Noua împărăție a lui Israel și lipsa preocupării de viitor

Faptul că Ucenicii au înțeles caracterul eshatologic al poruncii legate de botezul cu Duhul rezultă din reacția lor. Astfel, ei leagă promisiunea revărsării Duhului de promisa refacere a marii împărății davidice, și aceasta cu atât mai mult cu cât Iisus asociază revărsarea Duhului cu cetatea Ierusalim. Așa se face că ei Îi pun lui Iisus întrebarea: „Doamne, oare în acest timp așeza-vei Tu la loc împărăția lui Israel?” (FAp. 1, 6). Prietenos, calm, dar foarte categoric, Iisus pune Ucenicilor din nou niște limite curiozității lor, și, prin ei, curiozității omenești, cu privire la viitorul în care Dumnezeu stabilește legătura cu creația Sa. Iată ce le spune: „Nu al vostru este să știți anii sau vremile pe care Tatăl întru a Sa stăpânire le-a pus” (FAp. 1, 7).

Așadar, omul nu trebuie să fie preocupat de cunoașterea viitorului său și al semenilor săi, ci mai degrabă de pregătirea sa pentru intrarea în el. Așa se face că Iisus pune alături de avertizarea imperativă negativă, legată de preocuparea de viitor a Apostolilor, mandatul pozitiv al misiunii lor universale, spunându-le: „ci veți primi putere prin venirea peste voi a Sfântului Duh și-Mi veți fi Mie martori în Ierusalim și-n toată Iudeea și-n Samaria și până la marginea pământului” (FAp. 1, 8).

„Și zicând acestea, în timp ce ei priveau la El, S-a înălțat și un nor (νεφέλη) L-a luat din ochii lor” (FAp. 1, 9). Acesta este momentul înălțării Sale la cer sau punctul în care imanența cu transcendența se întâlnesc deplin. Imanența umană, prezentă în firea omenească a lui Iisus, se contopește cu transcendența lui Dumnezeu, în interiorul căreia firea Sa umană este primită. Din acest punct, spune Părintele Dumitru Stăniloae, „lumea este unită și sporește în unirea cu Dumnezeu în chip necesar prin forța de atracție ontică pe care o exercită Iisus în virtutea identității Sale atât cu ființa lumii cât și cu ființa divină.”⁵

Punctul de plecare pentru înțelegerea înălțării lui Iisus la cer ni-l oferă cuvântul cheie „nor”.

Atât în Vechiul cât și în Noul Testament, norul are o semnificație deosebită: el ascunde întotdeauna slava lui Dumnezeu de ochiul omului. Astfel, în timpul peregrinării prin pustie, spre exemplu, Dumnezeu se arată mereu poporului în acest mod (Ieș. 16, 10); sau, în timpul Schimbării la Față, Dumnezeu vorbește Apostolilor lui Iisus dintr-un nor (cf. Mt. 17, 5), El rămânând nevăzut ochilor lor.

La fel ca și la Înviere, când trebuiau explicate cele întâmplate, și acum, în momentul înălțării, se arată doi îngeri care au un mesaj pentru Apostoli, informându-i despre cele ce s-au întâmplat și promițându-le o nouă întâlnire cu Iisus. Sfântul Luca consemnează: „Și privind ei, în timp ce El mergea la cer, iată că lângă ei au stat doi bărbați în haine albe, care au și zis: „Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer? Acest Iisus, Care S-a înălțat de la voi la cer, așa va și veni, cum L-ați văzut voi mergând la cer” (FAp. 1, 10-11).

Și, cu aceste cuvinte, Evanghelistul încheie relatarea simplă, dar, în același timp, încărcată de mult sens teologic, despre evenimentul Înălțării lui Iisus la cer sau despre întâlnirea timpului cu veșnicia în planul etern al legăturii veșnice a Domnului înălțat cu omenirea istorică.

¹ Vezi detalii, Dumitru STĂNILOAE, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Sibiu, 1943, p. 340.

² Textul clasic al Noului Testament cu privire la rolul lui Iisus ca Mare Preot este cel din Evrei 4, 14-9, 28. Pentru detalii exegetice legate de tema arhieriei lui Hristos, specifică Epistolei către Evrei, vezi, Stelian TOFANĂ, *Iisus Hristos, Arhieru veșnic, după Epistola către Evrei*, Ed. „Pressa Universitară Clujeană”, Cluj-Napoca, 2000, pp. 185-262; 319-425.

³ Gerhard Maier chiar afirmă că, acum, la înălțare, „aproape că s-ar putea spune că este vorba de ‘ordinarea’ ucenicilor pentru lucrarea de mărturie în lume” (Cf. Gerhard MAIER, *Evanghelia după Luca* (Cometariu biblic, vol. 4-5), Ed. „Lumina lumii”, Korntal, Germania, 2013, p. 1035). Desigur, afirmația renumitului biblist este interesantă, dar necesită în sine detalieri legate de veracitatea teologică a unei astfel de interpretări.

⁴ A se vedea detalii, Gerhard MAIER, *Evanghelia după Luca*, p. 1036.

⁵ Cf. Dumitru STĂNILOAE, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, p. 346.

Părintele protopop Alexandru Spinciu s-a mutat în veșnicie

Protop. Alexandru Ciui

In cea de-a doua zi de Paști, luni, 17 aprilie 2023, părintele Alexandru Spinciu, fost protopop al Protopopiatului Ortodox Român Turda în perioada 1971-1990, a trecut în veșnicie la vârsta de 98 de ani.

S-a născut în ziua de 28 noiembrie 1924 în localitatea Ocele Mari, județul Vâlcea, într-o familie de oameni credincioși cu șase copii. Clasele școlii primare și ale școlii gimnaziale le-a urmat în comuna Răureni, județul Vâlcea. În anul 1936 a început cursurile la Seminarul Teologic Ortodox din Râmnicu Vâlcea, unde a terminat 7 clase. În anul 1944 a fost recrutat și dus în armată. După încheierea serviciului militar a continuat clasa a opta la Seminarul Teologic „Sfântul Gheorghe” din Roman, devenind absolvent în anul 1945. În anul 1946 s-a înscris la Facultatea de Teologie din Suceava, unde a urmat și încheiat primii trei ani.

Instaurarea regimului comunist în țara noastră avea să schimbe traiectoria firească a vieții tânărului Alexandru Spinciu. Astfel că, în anul 1948 a fost închis la Penitenciarul din Craiova ca deținut politic și încarcerat la Jilava și la Aiud. După eliberare, în luna decembrie a anului 1949, s-a retras în Transilvania și s-a angajat ca șef de secție la Muncă și Prevederi Sociale, Plasa Borșa, județul Cluj.

Din punctul de vedere al vieții de familie, menționăm faptul că, în data de 24 septembrie 1950 s-a căsătorit cu Viorica Turcu, originară din Borșa, județul Cluj. Dumnezeu le-a binecuvântat căsnicia cu nașterea a două fete: Voichița Cornelia și Sonia Petronela.

Din anul 1950 a activat ca profesor de matematică la Școala Elementară Borșa, județul Cluj. În anul 1956 a reluat anul IV la Facultatea de Teologie, întrerupt din cauza arestării, iar în anul următor a devenit licențiat al Institutului Teologic din Sibiu.

În data de 30 iunie 1957 a fost hirotonit diacon de către mitropolitul Nicolae Colan în Biserica Ortodoxă „Sfânta Treime” din Huedin, iar în data de 20 iulie 1957 a fost hirotonit preot de către episcopul Emilian Antal, în Biserica „Sfântul Ilie” a Mănăstirii Toplița, pe seama Parohiei Tiocu de Jos, Protopopiatul Gherla.

Între anii 1957-1962 a slujit ca preot paroh al Parohiei Tiocu de Jos. De aici a fost transferat la Parohia Fizeșu Gherlei, Protopopiatul Gherla, unde a păstorit între anii 1962-1971. Între anii 1968-1971 a construit vechea casă parohială din Fizeșu Gherlei. Tot în acea perioadă, sub coordonarea dânsului, s-au realizat și lucrările de pictură la biserica din sat.

În anul 1971 a fost transferat la Parohia Turda Fabrici și numit protopop al Protopopiatului Ortodox Turda de către episcopul Teofil Herineanu. Din data de 1 martie 1973 a fost transferat la Parohia Turda Veche. Aici, în calitate de preot paroh a construit vechea casă parohială între anii 1977-1985, iar între anii 1986-1987 a coordonat lucrările de pictură de la biserica parohială cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. În data de 1 martie 1990 s-a retras din demnitatea de protopop. În data de 1 noiembrie 1997 s-a retras și din activitatea administrativă și pastoral-misionară de la Parohia Turda Veche.

După pensionare s-a stabilit în Cluj-Napoca și a locuit împreună cu familia în cartierul Grigorescu. A continuat să slujească ca preot pensionar îmbisericit la altarul nou-înființatei parohii „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul Grigorescu. Atâta timp cât Dumnezeu l-a învrednicit cu sănătate, a fost nelipsit de la Sfânta Liturghie slujind împreună cu preotul Petru Varga, ctitorul parohiei și al bisericii amintite.

În timpul celor 66 de ani de preoție, dintre care 19 ani ca protopop, și-a împlinit misiunea la care Dumnezeu l-a chemat potrivit greutăților vremurilor pe care le-a trăit. A fost un bun administrator al protopopiatului, un slujitor devotat și omul datoriei împlinite, așa după cum l-au caracterizat colegii de generație din perioada de slujire la Turda. A fost membru al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România și veteran de război. Ultimii ani de viață au fost mai grei, încercați de suferința cauzată de șubrezirea trupului dar și de trecerea în veșnicie a doamnei preotese, însă i-a trăit cu credință în Dumnezeu și înconjurat de dragostea și sprijinul familiei. A trecut la cele veșnice în data de 17 aprilie 2023, în cea de-a doua zi de Paști, la vârsta de 98 de ani.

Slujba înmormântării a fost săvârșită de către Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, împreună cu un sobor de preoți, în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul Grigorescu. Trupul neînsuflit a fost așezat apoi spre odihnă veșnică în mormântul pe care și l-a pregătit din vreme în cimitirul Parohiei „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul Mănăștur.

La finalul slujbei, în cadrul cuvântului de învățătură și de mângâiere adresat familiei îndoliate, precum și tuturor celor prezenți, Înaltpreasfinția Sa a evocat slujirea și personalitatea părintelui Alexandru Spinciu, atât din punctul de vedere al preotului paroh la Turda Veche, cât și din punctul de vedere al misiunii administrative pe care a desfășurat-o la protopopiat, o misiune în care a fost secondat cu devotament și multă bunătate de soția dânsului, preoteasa Viorica.

Dumnezeu să îl odihnească în Împărăția Sa!

Silviu DRAGOMIR, *Avram Iancu, o viață de erou*, ediție îngrijită, studiu introductiv și notă asupra ediției de Ioan Bolovan și Sorin Șipoș, Cuvânt de prețuire de Ioan-Aurel Pop, Prefață de Liviu Maior, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2022, 465 p.

In 10 septembrie 2022 s-au împlinit o sută cincizeci de ani de la trecerea

la cele veșnice a lui Avram Iancu, eroul revoluției române de la 1848-1849 din Transilvania. În acest context memorial rotund, Editura Școala Ardeleană din Cluj-Napoca a lansat un proiect editorial de anvergură menit să readucă în atenția cititorilor contemporani efigia unuia dintre cei mai cunoscuți eroi naționali din Panteonul românesc. Programul editorial „Avram Iancu 150” cuprinde patru cărți: Mircea Tomuș, *Glonțul de argint sau Adevărata moarte a lui Avram Iancu. Teatru* (356 p.); Lucian Blaga, *Avram Iancu. Dramă* (304 p.), ediție îngrijită, prefață și dosar critic de Mircea Popa; Silviu Dragomir, *Avram Iancu, o viață de erou* (465 p.); și Mircea Popa, *Avram Iancu făuritor de istorie națională* (300 p.).

Monografia dedicată crășorului Avramuț de istoricul Silviu Dragomir (1888-1962) a fost publicată într-o primă formă în anul 1924, la centenarul nașterii eroului. Istoricul a manifestat un interes continuu față de biografia lui Avram Iancu în cadrul mai larg al cercetărilor sale dedicate istoriei revoluției române din Transilvania, despre care a publicat cinci volume de studii și documente între 1944-1947. Profesor al Institutului Teologic-Pedagogic Andreian din Sibiu (1911-1919) și al Universității Daciei Superioare din Cluj (1919-1947), membru corespondent (1916) și titular (1928) al Academiei Române, Silviu Dragomir a creat o operă vastă și valoroasă. Eliminat din viața universitară clujeană (1947), epurat din

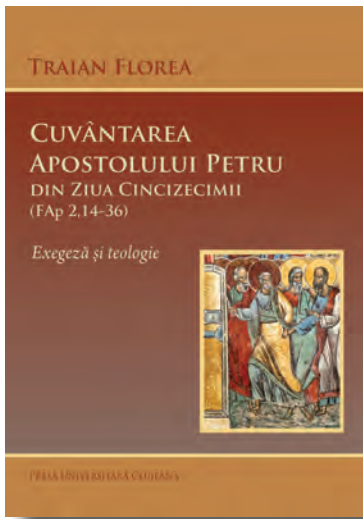
Academie (1948) și trecut prin universul concentraționar comunist (1949-1955), Silviu Dragomir a fost perceput de ideologii regimului stalinist drept un „istoric burghez”, fiind catalogat drept „naționalist” și incapabil să-și schimbe viziunea asupra istoriei în funcție de interpretarea propusă de istoriografia rolleriană de inspirație marxist-leninistă. Acesta este motivul pentru care nu a reușit să-și vadă publicată noua monografie Avram Iancu în timpul vieții, lucrarea fiind tipărită într-o formă cenzurată abia odată cu destinderea regimului în anul 1965. Întreaga epopee este detaliată de editorii prezentei ediții în consistentul lor studiu introductiv intitulat: „Silviu Dragomir și elaborarea biografiei lui Avram Iancu: etape și implicații ideologice, semnificații istorice” (p. 15-72). Cei doi istorici, Ioan Bolovan de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Sorin Șipoș de la Universitatea din Oradea, îl introduc pe cititorul secolului XXI în biografia lui Silviu Dragomir și în istoriografia românească a revoluției de la 1848-1849, ajutându-l să înțeleagă itinerariul sinuos al monografiei Avram Iancu plecând de la șantierul istoricului și trecând prin furcile caudine ale cenzurii ideologice comuniste. Excursul lor justifică în mod limpede nu numai inițiativa reeditării celei mai bune monografii de până în prezent a lui Avram Iancu, ci mai ales necesitatea tipăririi acesteia în forma ei inițială, dorită de autor și identificată de editori în fondul Silviu Dragomir păstrat în custodia Arhivelor Naționale Direcția Județeană Hunedoara.

Monografia este structurată în zece capitole, autorul focalizându-se în mod deosebit asupra activității lui Avram Iancu în anii 1848-1852, dar neocolind nici aspectele de viață privată (prietenii, iubite, boli), nici momentele și etapele mai puțin faste, de-a dreptul tragice ale biografiei acestuia. Astfel, capitolele II-IX (p. 117-436) pot fi citite și ca o istorie a revoluției și a mișcării naționale românești din Transilvania între anii 1848-1852, acestea fiind precedate de un prim capitol în care este zugrăvită obârșia, adolescența și studiile eroului (p. 85-116), iar la final sunt urmate de capitolul zece, dedicat tristului asfințit și sfârșitului acestuia (p. 437-461). Spre deosebire de alți biografi ai lui Avram Iancu, Dragomir a întreprins un studiu critic fundamentat în primul rând pe un imens material documentar, cules din arhivele românești, maghiare și austriece, și completat prin sintetizarea unei vaste bibliografii de specialitate, bazată pe lucrările istoricilor români, maghiari, austrieci și ruși, dar și pe tradiția orală, ceea ce-i oferă lucrării o rezistență vădită în timp și-l înfățișează pe autorul ei drept o autoritate științifică de neocolit în chestiunea biografiei lui Avram Iancu și în problematica revoluției pașoptiste din Transilvania. Discursul lui Silviu Dragomir este unul captivant, narațiunea având o frumusețe literară aparte, pigmentată cu formulări magistrale și caracterizări superbe ale personajului principal, limbaj care reliefează capacitatea formidabilă a istoriografului de a se adresa unui cerc larg de cititori și chiar de a răzbate în literatură: „Întreagă ființa lui e împletită din însușiri care-l fac popular. Vorba scurtă, dar hotărâtă izvorăște din sângele său de moș. Graiul presărat uneori cu glume și înflorit cu metafore nu-l îndepărtează cătuși de puțin de sufletul țărănesc. Oamenii bătrâni îl laudă pentru sfatul cuminte cu care măsoară posibilitățile reușitei, iar tineretul îl admiră pentru curajul său și pentru avântul nădejdlor închinat poporului (...). Iancu e acum hotărât să se dăruiește poporului, căruia îi aduce instinctiv mijlocul cel mai prețios pentru a stoarce biruința: voința de a lupta fără șovăire și energia de a urmări, dincolo de orice sacrificiu, eliberarea și progresul națiunii sale” (p. 151-152, 154). „E limpede că adevăratul căpitan al oastei românești, strânsă din toate părțile Ardealului, era Avram Iancu. Popularitatea lui depășise de mult limitele Munților Apuseni. Poporul, care îl iubea, îl consideră de acum drept conducător chemat a dezlega lanțurile robiei. De aceea îl învestește cu titlul romantic de Crai al Munților” (p. 187).

Valoarea istoriografică și literară a monografiei lui Silviu Dragomir despre Avram Iancu o recomandă între lecturile formative ale scrisului istoric românesc, de aceea sper că o vor citit tot mai mulți dintre cei ce-și iubesc necondiționat țara și doresc realmente să-i cunoască istoria și eroii, descoperind astfel viața unui brav bărbat al cărui „unic dor” a fost să-și vadă națiunea fericită.

C.Ș. III Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Traian Florea, *Cuvântarea Apostolului Petru din ziua Cincizecimii (Fap. 2, 14-36) - Exegeză și teologie*, Presa Universitară Clujeană, 2022, 434 p.

Cartea nou publicată a doctorului în Teologie, Traian Florea, care este la bază teza dânsului de doctorat, susținută la Universitatea "Babeș-Bolyai", este o cercetare interdisciplinară de mare interes, îmbinând

fulgurant domeniile de studiu: Omiletica și Exegeza biblică. Orice omilie are la baza ei Scriptura, iar o pericopă biblică cel mai bine se diseminează public prin intermediul predicii – așadar, o rodnică osmoză.

Predica Sfântului Apostol Petru, împlinesc câteva funcții precise în această unitate narativă a Sfântului Luca, autorul acestei cărți. Mai întâi ea oferă o interpretare la ceea ce se spune în vv. 1-11, răspunzând tuturor celor ce priveau cu uimire evenimentul, dar și celor care-i persiflau pe ucenici (vv. 12-13). Profeția din Ioil, este folosită în această predică pentru a explica ceea ce se promisese de către Dumnezeu în vechime și actualizat de către Sfântul Ioan Botezătorul (*Ioan 1, 4-5*). Această predică arată cauza imediată a mărețului eveniment al Cincizecimii, și anume Învierea și Înălțarea lui Iisus (vv. 22-35), cu alte cuvinte, această predică, este o oportunitate de a explica importanța Persoanei lui Iisus în iconomia planului de mântuire a lumii. Aici Apostolul Petru, demonstrează modul în care îl înțelege pe Iisus cât și lucrarea Sa de propovăduire. Dumnezeu este prezentat de apostol, ca fiind în spatele întregii lucrări misionare a lui Iisus (v. 22), a morții Sale (v. 23), a învierii Sale (v. 24), a slăvirii Sale și a dăruirii Sfântului Duh (vv. 33-34), a întronării Sale ca Domn și Mântuitor (v. 36). această pericopă lucanică, prezintă un model de predică scripturistică sau exegetică, care a provocat pocăința în rândul multora dintre ascultători, botezându-se în numele lui Iisus Hristos, formând astfel prima comunitate creștină din Ierusalim (2, 42 – 5, 41). Prin această predică pe care Evanghelistul Luca, o redă aici integral sau nu, urmărește să demonstreze modul în care evanghelia, s-a propovăduit cu scopul de a încreștina lumea păgână dar și pe cea iudaică.

Metoda cercetării propusă de autor este cea exegetică, adică se are în vedere textul original al predicii – nuanțele filologice ale limbii grecești – folosindu-se și de multe alte ediții scripturistice, pentru o mai bună orientare în universul tematic al cuvântării apostolice. De asemenea, consultarea unei bogate literaturi de specialitate, cântărind critic întreaga ofertă exegetică modernă, oferă un plus de valoare întregului demers. Unul dintre obiectivele cărții de față are de-a face cu studierea istoriei receptării acestei predici de către părinții bisericești (istoria efectelor textului) – reperele *sine qua non* în procesul de înțelegere a mesajului.

În cel de-al doilea capitol al cărții de față, autorul se concentrează asupra predicii propriu-zise. El analizează teologic și exegetic izvoarele acestei cuvântări publice, alese de Ap. Petru în vederea apologiei sale în favoarea apărării discernământului apostolic. Alegerea textului profetic din Ioil, întărește mesianitatea și dumnezeirea Domnului Iisus Care Îl trimite pe Duhul Sfânt (*Ruah ha-kodesh*) spre a umple de har lucrarea de propovăduire a evangheliei. Împlinirea vechii prorocii, tocmai cu ocazia Cincizecimii, subliniază autoritatea cu care Dumnezeu revărsă binecuvântări prin Fiul Său mort și Înviat. Este de apreciat în acest punct preocuparea autorului de a identifica exact sursa biblică originală, mai ales pentru că sunt destule voci avizate care susțin faptul că trimiterea este una inexactă, apostolul adăugând de la sine tocmai pentru a-și întări și mai mult expozițiunea. Cercetătorii susțin că expresiile de genul: "după aceea"; "în zilele de pe urmă"; "zice Dumnezeu"; "minuni și semne" ar întări și mai mult suspiciunea folosirii unor surse din folclor, ceea ce evident că nu este cazul, după cum bine demonstrează teologul T. Florea în cartea dânsului (exactitatea citării profeției lui Ioil, din perspectivă pnevmatologică și eshatologică).

Tot în acest capitol, este demnă de apreciat și soluționarea complicatei expresii în original (*epi pasan sarka* – "peste tot trupul"), care se referă la actualizarea și împlinirea revărsării Sfântului Duh peste toți apostolii, dar și peste toți ceilalți care

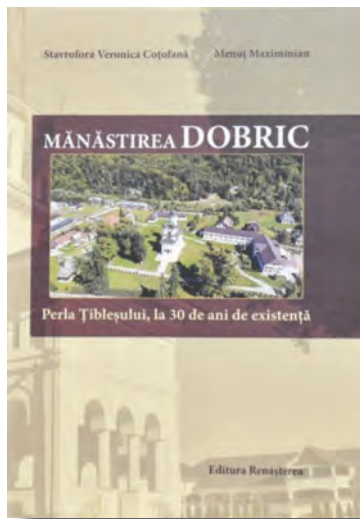
așteptau tainic începerea domniei eshatologice a lui Mesia. O atenție sporită oferă autorul și expresiei enigmatice: "Ziua cea mare și înfricoșătoare a Domnului", *hymera tou Theou* fiind exprimarea standard pentru revelarea evenimentelor de pe urmă, unui teolog alăturând și adjectivul *epiphaneis* (zilei Domnului) pentru a muta discuția strict pe evenimentul cosmic al Parusiei, în cheie paulină (*1 Tesaloniceni 5, 2; 2 Tesaloniceni 2, 2*). Există firește și o altă cheie teologică de interpretare: Biserica trăiește în interiorul acestei tensiuni eshatologice polarizând trăirea eshatologică zilnică a credinței și momentul eclatant al revenirii Domnului pe pământ. Accentul cade tocmai pe calitatea duhovnicească a viețuirii creștine, aceasta de fapt grăbind venirea Zilei fără de sfârșit (*1 Petru 3, 12*) care va veni ca un hoț în miez de noapte (*2 Petru 3, 12*). De asemenea, sunt deosebit de interesante, la nivel filologic, explicațiile aduse de către autor pe marginea unor frazeologii de genul: *kai estai en tais eschatais hymerais (Fapte 2, 17); leghei ho Theos; ekcheō apo tou pneumatos mou* etc.

Studii temeinice pe zona aceasta kerygmatică a Faptelor Apostolilor, mai ales cu privire la contribuția Sf. Ap. Petru, nu prea s-au scris în peisajul bibliografic românesc. De aceea credem că lucrarea de față vine să întâmpine această scârpă exegetică, umplând cu abnegație un gol destul de supărător. Cinstea autorului pentru intuirea acestui subiect de larg interes, mai ales pentru predicatorii consacrați ai amvonului, dar nu numai, și îl provocăm să își continue cercetarea abordând și alte pericope omiletice ale izvorului biblic. Nu numai atât. Cartea se bucură și de propunerea, din partea autorului, a unor noi direcții de cercetare: valorificarea întregii literaturi patristice; continuarea și aprofundarea evenimentului Cincizecimii; exegetarea exhaustivă a unor noțiuni teologice de genul: *katenygesan ten kardian* ("pătrunși la inimă") sau *diepri-onto tais kardiais* ("tăiați la inimă"), care punctează tocmai dimensiunea arcană a convertirii mulțimii extaziate etc.

Cartea de față nu ar trebui să lipsească din biblioteca niciunui predicator serios, ea contribuind serios la limpezirea postmodernă a ethosului misionar evanghelic primar. Mai mult decât atât, conform evenimentului Cincizecimii (*Fapte 2*), predicatorul are nevoie de o umplere pnevmatologică pentru a propovădui Cuvântul cu har și cu putere – cartea de față are și acest merit de a ne conștientiza de perenitatea acestei axiome.

Magister dixit, dacă este să ne referim atât la comitetul științific al validării tezei de față, cât și la prefața pertinentă semnată de un mare specialist în domeniu.

Pr. Dr. Drd. Cătălin Varga

Stavrofora Veronica Coțofană, Menuț Maximilian, *Mănăstirea Dobric. Perla Țibleșului, la 30 de ani de existență*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2022.

Mănăstirea cu h r a m u l „Sfinții Constantin și Elena” de la Dobric înscrie cu certitudine o pagină de aur în istoria monahismului românesc contemporan din spațiul transilvan. A

fost, după știința mea, cea dintâi dintre edificiile spirituale de acest fel ce s-au redeschis în Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului atunci când vremurile de după 1989 au permis acest lucru.

Maica Veronica, cea dintâi stareță a acesteia a avut încă de pe-atunci de înfruntat deopotrivă dificultățile inerente începuturilor, cât și felurite provocări ulterioare. A rezistat pe metereze, reușind să ctitorească, nu fără eforturi notabile, o vatră de spiritualitate ce vine să spună multe cu privire la modul în care consecvența în rugăciune și muncă pot să rodească. Acum, la trei decenii de la înființarea ei, vine să aducă, alături de domnul Menuț Maximilian, o prețioasă mărturie cu privire la cele petrecute. Sintagma „Perla Țibleșului”, cel mai probabil datorată co-autorului întregului demers, e una cât se poate de inspirată. Căci Dobricul a căpătat, an după

an, tot mai multă strălucire. Și-a devenit o piesă extrem de prețioasă în sufletele celor care au trecut pragul Sfântului Locaș și au găsit mângâiere în suferința și durerea lor. Astfel, după cum ține să remarce în cuvântul de binecuvântare Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei:

„Maica stareță de la Dobric, dimpreună cu obștea, s-au luptat ca, pe lângă începutul unei vieți de obște minunată, să ctitorească un ansamblu mănăstiresc vrednic de toată admirația. Au început cu bisericuța de lemn ocrotită de Sfântul Luca și cu bisericuța de zid închinată Sfinților Împărați Constantin și Elena ca apoi încununarea să o facă cu măreața biserică Adormirea Maicii Domnului.

În paralel a fost amenajat căminul de bătrâni și construit ansamblul mănăstiresc, având chilii pentru maici, o trapeză și o bucătărie, precum și o bibliotecă foarte bine pusă la punct și o sală de ședințe pe măsură.

Considerăm că toate acestea într-o lume ce se secularizează dau o bună mărturie a credinței. Mănăstirea de la Dobric rămâne un far de lumină care împrăștie întunericul nepăsării religioase sau al devierii de la „credința dată sfinților, odată pentru totdeauna” (*Iuda 1, 3*)” (p. 7-8).

La rândul ei, probabil cu o lacrimă ștregară în colțul ochiului, maica Veronica își amintește și dânsa, în cuvântul de început al demersului, deopotrivă despre bucuriile și durerile pe care o astfel de ctitorie i le-a pricinuit:

„Acum, în prag de împlinire a 30 de ani de existență a Mănăstirii Dobric, privesc cu multă bucurie duhovnicească înainte. Dacă mă uit la toate câte s-au făcut în mănăstirea noastră, și care sunt mai mult decât daruri revărsate de către Dumnezeu și de Maica Domnului peste nevrednicia strădaniilor noastre, prezentul mă face optimistă. Dar, în același timp, nu pot să mă desprind foarte ușor nici de trecut, marcat și de tristețe, gândindu-mă la câte provocări și încercări a trebuit să facem față, ca viețuitoare ale mănăstirii: scandaluri nenumărate cu cei potriviți, patru procese pe rol (ajungându-se până la Curtea de Apel Cluj) legate de revendicarea clădirii principale și a terenului, neajunsuri materiale, lipsa unui preot duhovnic timp de 12 ani, lipsa unui sfânt lăcaș, unde să ne rugăm în liniște, lipsa unor chilii, unde să putem viețui normal etc. Toate acestea, însă, nu au făcut decât să ne întărească mai mult în credință, să ne determine și mai mult să ne statornicim într-un loc neprielnic, neprietenos, în care, nepierzându-ne speranța că vom supraviețui, să scriem istorie mai târziu” (p. 9).

Despre dimensiunea spirituală a acestui loc și anvergura pe care a căpătat-o el în sufletele credincioșilor vine să vorbească domnul Menuț Maximilian. Ca fiu al acestor meleaguri și apropiat al mănăstirii, e probabil, unul dintre scriitorii cei mai capabili a evalua și defini realitățile de pe acele meleaguri. Dânsul vine astfel să constate faptul că:

„Dobricul găzduiește un complex monahal ca o perlă din salba Maicii Domnului datorită credinței de nezdrunținat a maicilor, dar și a credincioșilor, cei care, în cele mai grele vremuri, s-au pus ca un zid în jurul mănăstirii. Presa vremii consemnează multe dintre necazurile care s-au abătut peste mănăstire și, poate, tocmai aceste încercări au făcut ca la Dobric, în mijlocul satului, să fie o oază de ortodoxie, la izvorul căreia se adaptă zeci de mii de oameni în fiecare an. Credința curată a făcut ca minunile să se arate, iar acolo unde Crucea Domnului a fost furată din locul sfințit pentru întemeierea bisericii, semnele Domnului s-au înmulțit, răsărind o frumoasă mănăstire zidită ca prin minune. Credinciosul ce trece pragul complexului monahal de la Dobric găsește aici înălțare a sufletului, atingeri de aripi de îngeri, bucurii întru păstrarea sufletelor curate în vremurile tulburi. Credința stă înscrisă în sufletul fiecărui om ce vine cu nădejde în Dumnezeu la Dobric” (p. 16).

Bogată în mărturii, plină de texte valoroase și totodată gândită ca o lucrare ce invită la descoperire și pelerinaj, monografia dedicată mănăstirii Dobric, *Perla Țibleșului*, cu prilejul aniversării a trei decenii de viață se constituie într-o lucrare ce se cade deopotrivă semnalată și recomandată. Cred cu tărie că lectura ei aduce cu sine pacea și bucuria în sufletul unui cititor credincios. Și-n același timp îl îndeamnă să descopere, ori să regăsească el însuși locuri încărcate cu har și dătătoare de bucurie și lumină.

Protos. Maxim (Morariu)

Printre constante și efemeride

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

L deea că progresul este... infinit și că numeroase lucruri, obiceiuri, deprinderi sunt menite abandonului și uitării odată depășite, este de sorginte pozitivistă, în sensul că – și nu exagerez cu nimic – mijloacele de transport mecanizate fac inutilă existența cailor și a altor animale de tracțiune. Merită adăugat că în temeiul triumfului tehnicii au fost sacrificați în Uniunea Sovietică, dar și în țările comuniste ulterior, mii și mii de cai. Pe de altă parte, așa-zisa filosofie marxist-leninistă împărțea convingerea – formulată de Engels – că omul se trage din maimuță, idee la care s-a renunțat din motive de ridicol.

O altă învățătură foarte dragă progresiștilor de stânga și implicit ateii se referea la credința în Dumnezeu și la apartenența la Biserică. Tot „progresul” avea în curând să ducă la dispariția credincioșilor și a Bisericii.

Ironia sorții sau umorul lui Dumnezeu a făcut ca însuși Stalin să încalce acest principiu, după două decenii în care Biserica Ortodoxă Rusă ajunsese aproape inexistentă, iar Sinodul ei nu se mai reunise nici odată în acest răstimp.

Atunci când trupele germane, în iunie 1941, trecuseră frontiera și înaintau aproape nestingherite spre Moscova, Stalin nu s-a mai adresat la radio populației cu „Tovarăși și tovarășe...”, ci cu „Fraților și surorilor...”, fapt care a produs o mare surprindere. Doi ani mai târziu, în septembrie 1943, Stalin s-a întâlnit cu ierarhii din Sobor, vorbindu-le foarte curtenitor și oferindu-le mijloace materiale nesperate, inclusiv reședințe eparhiale în clădiri de calitate. Atunci le-a comunicat episcopilor că a decis să redeschidă 1100 de biserici (cam a zecea parte din bisericile existente pe atunci în România) și să reînființeze o duzină de seminarii teologice. Din dușman obscurantist, Biserica devenea deodată, în Uniunea Sovietică, un aliat în lupta împotriva inamicului... Desigur, această uluitoare schimbare de macaz nu s-ar fi produs dacă Rusia nu ar fi fost invadată de un stat de forță Germaniei, însă faptul în sine ne ajută să înțelegem cât de greu poate o previziune să confirme realitatea. Așa că măsurile luate de Stalin în 1943 au contat și în cazul României, în sensul că comuniștii, ziși și „moscoviți”, s-au întors în țară după 23 august 1944 cu o nouă perspectivă asupra raporturilor dintre partidul lor și Biserică.

Acest episod merită reamintit în contextul în care de aproape un an de zile se desfășoară cel mai mare conflict terestru după Al Doilea Război Mondial, adică războiul din Ucraina. Și iată că, întocmai cum pe timpul lui Stalin Biserica Ortodoxă Rusă a putut scoate din nou capul în lume, la fel și în prezent este elogiata un element aproape uitat precum curajul sau patriotismul.

În acest sens, să-l cităm pe un remarcabil scriitor și politolog francez, Georges Nivat, specializat în probleme slave: „Iată rezultatul principal al acestui război: o națiune ucraineană unanimă, care trece peste diferențele dintre rusofonie și ucrainofonie. (...) Nu este vorba doar de o uniune națională pentru salvarea patriei, ci de renașterea unei națiuni. Dacă Rusia se confruntă din nou cu întrebarea «A cui e vina?», pusă de Herzen în secolul al XIX-lea, Ucraina nu mai trebuie să-și pună întrebarea «Cine sunt?». De acum încolo, ea știe cine este, întreaga lume a descoperit-o pe hartă ca națiune unită prin război, născută prin încercări în plin secol al XXI-lea, așa cum se nășteau, una după alta, națiunile din secolul al XIX-lea. O națiune care, prin talentul și curajul președintelui ei, a dialogat cu parlamente ale aproape tuturor țărilor democratice și și-a făcut chiar intrarea în Westminster, tatăl tuturor parlamentelor. Acest dialog al unei națiuni care luptă pentru supraviețuire este unic în istoria Europei. Prin intermediul parlamentelor, Ucraina se adresează popoarelor, făcându-se cunoscută de ele. (...)”

Desigur, Europa cunoaște prea puțin limba, cultura, arta vizuală și muzica Ucrainei, dar îi cunoaște curajul. Iar revenirea curajului în conștiința europeană adormită este un eveniment major.”¹

Când citești așa ceva, pe de o parte îți amintești de vremurile când exista în România cenzură și am fi putut exclama: „S-a dat drumul la curaj!”, iar pe de altă parte încerci un sentiment de satisfacție. Spre sfârșitul eseului său, Georges Nivat scrie aceste rânduri ce merită citite cu maximă atenție: „...în Rusia nu e vorba de reparare, ci de confruntarea cu un dezastru nemaîntâlnit. Va trebui mult și multă trudă pentru «a găsi rima la acest dezastru»”².

Înainte de a vorbi despre retractarea lui Francis Fukuyama în privința strigătului său de entuziasm vizând sfârșitul istoriei, voi reda un citat dintr-o analiză apărută pe prima pagină a cotidianului „Le Figaro”, din interviul acordat publicației în numărul său din 1 ianuarie 2021 de către Chung Min Lee, doctor în geopolitică sud-coreean: „Intrăm într-o nouă eră a istoriei mondiale. Trump nu-i decât un semn printre altele al sfârșitului hegemoniei occidentale. SUA era socotită între țările cel mai bine pregătite din lume pentru a face față unei pandemii. Țări europene precum Germania și Franța credeau că posedă cel mai bun sistem sanitar de pe planetă. Însă criza sanitară a dezvăluit că nu erau atât de avansate. COVIDul a stârnit o întrebare pe care nimeni nu îndrăznește să o pună înainte: «Ce s-a întâmplat cu Occidentul?». Nici măcar după retragerea SUA din Vietnam (...) nimeni nu a pus sub semnul întrebării avansul tehnologic al societăților occidentale. De acum încolo, Occidentul nu mai este modelul incontestabil pentru restul lumii. Este schimbarea cea mai importantă din istoria mondială a ultimilor 500 de ani.”

Am aflat recent din revista „Familia” de la Oradea, dintr-un articol al eseistului Florin Ardelean, că încă din anul 2018 Fukuyama „a încercat să dreagă busuio-cul” în ce privește rolul statului național: „Întrebarea cu privire la viabilitatea națiunii, ca element definitiv al umanității globalizante, este pusă cât se poate de limpede, autorul considerând că abordarea conform căreia ideea de stat este învechită și statele ar trebui înlocuite de organisme internaționale este defectuoasă, deoarece nimeni nu a fost în măsură să propună o metodă mai bună pentru a consolida în mod democratic astfel de organisme internaționale. Vedem tot mai îngrijorați cum sistemul pan-european dă semne de slăbiciune, fără a reuși să îmbine principiul național cu unul comunitar, împotmolindu-se într-un birocratism complet lipsit de viziune. În ce îl privește, Fukuyama indică nu mai puțin de cinci funcții în baza cărora statul național nu poate fi înlocuit cu alt-

¹ Georges Nivat, Numele „Ucraina”, în „Lettre Internationale”, ediția română, 2022.

² Ibidem.

ceva: asigurarea unei securități fizice a cetățenilor, o guvernare echitabilă, proiect dezirabil de dezvoltare economică, rată ridicată a încrederii și delegitimarea suspiciunii, siguranță socială și câmp propice de acțiune în contul democrațiilor de tip liberal.”

Pe lângă curaj, vedem că și-a reintrat în drepturi, după izbucnirea conflictului din Ucraina, și noțiunea de stat național. S-ar cuveni să urmeze ideea de patriotism și disocierea acesteia de naționalism (în vocabularul bisericesc, filețism). Pentru că am redescoperit curajul, evident în cazul Ucrainei, nu cred că este lipsit de interes să evocăm curajul unei țări mici, mult mai mici decât Ucraina, Finlanda, în războiul dus împotriva Uniunii Sovietice invadatoare în anii 1939-1940. Șeful statului finlandez de atunci, mareșalul Gustaf Emil Mannerheim, a dat dovadă de un curaj nemaîntâlnit, la fel și trupele sale. Conflagrația s-a numit „Războiul de iarnă”, iar milionului de soldați ruși, țara agresată i-a opus 250.000 de soldați. În felul acesta, Finlanda și-a câștigat și asigurat independența; în caz contrar, ar fi împărțit dramatica soartă a republicilor baltice...

Adevărul

„...și tot poporul a răspuns și a strigat:
«Mare este adevărul și mai puternic decât orice!»”
(Ezdra 4, 41)

Elena Pârvu

L ăna a ajunge la această decizie, oamenii au pierit din lipsa de înțelepciune (Baruh 3, 28), ajungând... „întru înstrăinare”..., unde au fost risipiți „spre ocară și spre blestem, și spre pedeapsă cuvenită tuturor nedreptăților părinților” lor, „care s-au depărtat de la Domnul Dumnezeu lor” (Baruh 3, 8).

Cei care au încercat să schimbe atunci lumea, au fost tinerii, care s-au impus într-un concurs, cu trei cuvinte - vinul, regele, femeia -, dintre care, urma să fie ales de către rege și de mării dregători ai Persiei un singur cuvânt ca fiind cel mai înțelept. Dar răspunsul a fost dat de poporul care a strigat: „Mare este adevărul și mai puternic decât orice” (Ezdra 4, 41).

Și de atunci, istoria noastră încearcă să răzbată prin vremi cu puterea adevărului, cu o gândire justă, chiar dacă poporul a trebuit să îndure și nedreptățile, ce nu au fost puține.

Am folosit motivul comuniunii om-istorie și a vremurilor ce stau azi sub semnul crepuscularului, pentru a nu mai repeta greșelile trecutului. Din păcate, viitorul rămâne tot impredictibil, pentru că un gen de apatie domină cetățenii, chiar dacă și siguranța oamenilor este pusă astăzi sub semnul întrebării, datorită războiului din răsăritul Europei și, mai ales, din cauza tensiunilor generate de marile puteri ce-și arogă drepturi, fără justificări reale.

Istoria noastră, cu toate vremile ei, uneori nă-tânge, a impus oameni de calitate, politicieni adevărați, iar spiritul de libertate nu a putut fi înfrânt. Sunt probleme cunoscute, nu trebuie să revenim mereu la ele. Și totuși, o soluție la timpurile fatidice de azi, trebuie găsită... Ridicarea ștachetei când e vorba de „cultură”, de valorile creștine și naționale, trebuie să stea la baza evoluției noastre ca popor. Recurgem, astfel, la istoria noastră, chiar dacă, uneori, pare să fie revolută, fie redundantă, pentru a putea resuscita patriotismul hieratic. Nu vorbele mari oferă modelele dorite, ci înțelepciunea populară, care restabilește adevărul istoric. Chiar dacă crezul, despre un conducător sau eveniment, nu coincide cu ideile cărților, eroi vor rămâne numai cei care își ajută poporul să nu uite cine este, pentru că „moștenirile se lasă pentru a fi înmulțite, nu abandonate” (Iuliu Pârvu, „Galaxia aforismelor”, Editura Napoca Star, 2015). Doamne ajută!

† **BENEDICT BISTRITĂNEANUL**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Aprilie 2023

1 aprilie

Participă la evenimentul „Pelerinajul Tinerilor pe Jos de la Iclod la Mănăstirea Nicula”, ediția a XIII-a. În Catedrala Mitropolitană rostește o rugăciune de binecuvântare și le adresează celor prezenți un scurt cuvânt de învățătură pe tema „Un pelerinaj pentru pace”. La Biserica *Sfântul Ierarh Nicolae* din Iclod, punctul de debut al pelerinajului, după un scurt moment de rugăciune, pornește pe jos, alăturându-se pelerinilor (preoți și credincioși), până la Mănăstirea Nicula.

2 aprilie

În Duminica a 5-a din Post, a Sfintei Maria Egipteanca, săvârșește Sfânta Liturghie în Parohia *Înălțarea Domnului* din Municipiul Cluj-Napoca. Rostește predica tematică intitulată: „Două mântuiri”.

3 aprilie

Înregistrează o emisiune legată de sărbătoarea Floriilor la Radio Trinitas.

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

4 aprilie

Participă în mediul online la Simpozionul Medicină și Teologie, ediția a XXII-a, având ca temă principală „Bioetica de frontieră: libertatea firescului și firescul mărturisirii”. Susține referatul cu titlul: „Conceptul de control în noua mentalitate și tradiția ascetică a Bisericii. O încercare de diagnoză”.

Participă, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, la Centenarul Liceului *Dr. Lazăr Chirilă* din Baia de Arieș, județul Alba, unde Preasfinția Sa a absolvit ciclul gimnazial. Cu acest prilej, ia parte la Simpozionul Județean „Istorie, cultură, tradiție și spiritualitate în Munții Apuseni”, ediția întâi. La început rostește o rugăciune de binecuvântare, apoi le adresează celor prezenți un cuvânt introductiv. Rememorează amintiri din anii când a fost elev al școlii și vorbește laudativ la adresa foștilor dascăli.

Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, asistă la concertul caritabil de muzică sacră și laică intitulat „Lumină din Lumină” oferit de grupul vocal Synavlia, pentru susținerea construirii Centrului de Îngrijiri Paliative Pediatrică *Sfântul Hristofor* din localitatea clujeană Sânnicoara. Rostește la final un cuvânt de felicitare și mulțumire.

5 aprilie

Se întâlnește cu preoții care participă la cursurile de îndrumare duhovnicească organizate la Mănăstirea Sfinții Apostoli Petru și Pavel din localitatea Parva, Protopopiatul Năsăud. Le vorbește despre cultura filocalică și viața pastorală, pornind de la Filocalia a XI-a, sugerând câteva „Indicii pastorale la Cuvioșii Varsanufie și Ioan”.

6 aprilie

Susține o conferință pe tema „Chemarea Bisericii și oferta lumii”, la invitația Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români - Filiala Iași, în Aula Magna *Mihai Eminescu* a Universității *Alexandru Ioan Cuza* din Iași. În partea a doua a întâlnirii răspunde întrebărilor primite, oferind sfaturi și îndemnuri folositoare spre zidirea sufletească.

Este primit de Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la reședința mitropolitană.

7 aprilie

În Paraclisul *Ecclesia* din cadrul Muzeului Mitropolitan din Iași, înregistrează o emisiune cu temă pascală „Ferestre pentru suflet”, pentru Doxologia Iași și TeleM Iași.

Face o vizită la Sectorul de Misiune, Statistică și Prognoză Pastorală al Arhiepiscopiei Iașilor, condus de PCuv Arhimandrit Nicodim Petre.

8 aprilie

În Sâmbătă lui Lazăr, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc la Paraclisul *Sfântul Nicolae* al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. La slujbă au participat numeroși credincioși de etnie rromă cu ocazia Zilei Internaționale a Rromilor, eveniment suprapus cu Olimpiada Națională de Limba Rromani, Ediția a XXII-a, 6-9 aprilie, desfășurată în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă. În acest context, în cadrul Sfintei Liturghii, au fost rostite ectenii și ecfonise în limba rromani.

La Paraclisul Cimitirului Eparhial *Sfântul Lazăr* din Cluj-Napoca oficiază slujba Parastasului de obște și rostește un scurt cuvânt de învățătură, cu ocazia hramului.

9 aprilie

În Duminica Floriilor săvârșește Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană *Adormirea Maicii Domnului* din Cluj-Napoca. Rostește predica intitulată sugestiv: „Altă Împărăție, altă cale”.

Încheie ciclul de seri duhovnicești organizate de Protopopiatul Beclean în Postul Mare. Cu această ocazie, slujește Denia din Sfânta și Marea Luni și rostește un cuvânt de învățătură pe tema „A iubi cu Cruce”, în Biserica *Sfântul Apostol Andrei și Sfinții Martiri Brâncoveni*, cunoscută și sub denumirea de Catedrala din Beclean. În continuare participă la un concert de pricesne.

10-12 aprilie

Face un popas duhovnicesc la Mănăstirea *Nașterea Maicii Domnului* din localitatea Piatra Fântânele, Protopopiatul Bistrița. Săvârșește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în fiecare dintre cele trei zile, la vremea amiezii, iar seara slujba Deniei corespunzătoare fiecărei zile liturgice.

12 aprilie

La lăsatul serii, slujește Denia din Sfânta și Marea Joi și rostește cuvânt de folos duhovnicesc în Parohia *Soborul Maicii Domnului* din cartierul clujean Făget. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

13 aprilie

În Sfânta și Marea Joi săvârșește Liturghia Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia la Paraclisul *Sfântul Nicolae* al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. În continuare, respectând

căreia are loc citirea pasajului Evangheliei de la Ioan, capitolul 20, versetele 19-25, în douăsprezece limbi.

17 aprilie

A doua zi de Paști, slujește Sfânta Liturghie în Biserica *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*, Catedrala din Municipiul Turda. Rostește cuvântul de învățătură pe care îl intitulează: „Rugăciunea și darurile Învierii”.

18 aprilie

A treia zi de Paști, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, săvârșește Sfânta Liturghie în satul natal, Parohia Sartăș, din Protopopiatul Câmpeni, județul Alba. Rostește predica intitulată: „Învieria, întoarcere și înnoire”. Cu această ocazie, primește din partea Primăriei Baia de Arieș, reprezentată de Domnul Primar Traian Pandor, titlul de „Cetățean de onoare” al orașului.

19 aprilie

Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvânt de folos duhovnicesc în Parohia Gledin, Protopopiatul Bistrița, cu prilejul praznuirii Sfântului Ierarh Pahomie de la Gledin, Episcopul Romanului. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul de Bistrița.

20 aprilie

Participă la hramul Catedralei Episcopale *Sfântul Gheorghe* din Drobeta Turnu-Severin. Săvârșește Sfânta Liturghie, alături de soborul de ierarhi condus de Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei.

21 aprilie

Slujește Sfânta Liturghie, alături de Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, la Mănăstirea *Izvorul Tămăduirii* din Gura Motrului, Protopopiatul Strehaia, cu ocazia hramului. Rostește la final un cuvânt de învățătură intitulat „Maica Domnului, doctor al celor bolnavi”.

22 aprilie

La Mănăstirea *Sfânta Ana* din Orșova, alături de Preasfințitul Părinte Episcop Nicodim, slujește Sfânta Liturghie și rostește un scurt cuvânt duhovnicesc.

23 aprilie

În Duminica a II-a după Paști, a Tomii, slujește Sfânta Liturghie alături de soborul de ierarhi condus de Înaltpreasfințitul Părinte Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, la Catedrala Episcopală *Învieria Domnului și Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul* din Caransebeș, cu ocazia hramului.

24 aprilie

Participă la ședința de lucru a Departamentului Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

25 aprilie

Participă la conferința preotească de primăvară din cadrul Protopopiatelor Cluj I și Cluj II. În Paraclisul *Sfântul Nicolae* al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca oficiază slujba de Te Deum, apoi asistă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la conferința Pr. Prof. Ioan Bizău, în Aula instituției de învățământ.

26 aprilie

Program de audiențe la birou. La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

27 aprilie

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

28 aprilie

Program de audiențe la birou.

29 aprilie

În Biserica *Înălțarea Domnului* din Municipiul Cluj-Napoca săvârșește Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul Alexandru Nicolae Șerban. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

Oficiază Sfânta Taină a Cununiei pentru tinerii Radu și Florina Boca, în Biserica *Schimbarea la Față* din Cluj-Napoca. Rostește la final predica.

30 aprilie

În Duminica a III-a după Paști, a Mironosițelor, slujește Sfânta Liturghie în sobor de ierarhi, preoți și diaconi la Mănăstirea *Pantocrator* din localitatea Drăgănești-Vlașca, Episcopia Alexandriei și Teleormanului, cu ocazia hramului.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, în a treia zi de Paști în localitatea natală, Sartăș, Protopopiatul Câmpeni, județul Alba, 18 aprilie 2023.

rânduiala liturgică a zilei, oficiază ritualul spălării picioarelor și binecuvintează pâinea numită Paști. La final rostește un cuvânt de învățătură intitulat sugestiv: „Liturghia ca taină și mod de viață”.

Face o vizită la Centrul de îngrijiri paliative *Sfântul Nectarie* din Cluj-Napoca. Oficiază slujba Parastasului pentru cei trecuți la Domnul în luna martie și aprilie și îi vizitează pe beneficiarii spitalului. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, directorul centrului.

Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, slujește Denia celor 12 Evanghelii la Catedrala Mitropolitană *Adormirea Maicii Domnului* din Cluj-Napoca. La final rostește predica intitulată „Judecata cuvântului”.

14 aprilie

Înregistrează o emisiune cu temă pascală la Radio Renașterea. Slujește Denia Prohodului Domnului și rostește cuvânt de învățătură cu titlul „Împreună, în fața singurătății morții” în Biserica *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* din cartierul clujean Mănăștur.

15 aprilie

În Sfânta și Marea Sâmbătă săvârșește Liturghia Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia în Biserica *Sfântul Evanghelist Ioan și Sfântul Ierarh Nicolae* din complexul studențesc Hașdeu. În continuare binecuvintează pâinea numită Paști. Rostește la final o scurta meditație.

La miezul nopții oficiază Slujba Învierii în pridvorul Bisericii *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* din cartierul clujean Mănăștur. Rostește cuvântul de învățătură tematic intitulat: „Cu dor am dorit să mănânc acest Paști cu voi”.

16 aprilie

În Prima zi de Paști săvârșește Sfânta Liturghie în sobor de preoți și diaconi la Biserica *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* din cartierul clujean Mănăștur. Rostește la final un cuvânt festiv.

Seara, în Catedrala Mitropolitană *Adormirea Maicii Domnului* din Cluj-Napoca, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, slujește Vecernia pascală numită și *A doua Învierie*, în cadrul

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziane”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Aprilie 2023

1 aprilie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

La Galeria „Ermineia” din incinta Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la vernisajul Expoziției „Reflecții vizuale”, a doctoranzilor de la Universitatea de Vest din Timișoara. Rostește o alocuțiune.

Pe altarul de vară din curtea Bisericii „Sfântul Ioan Jacob Hozevitul” de pe Valea Gârbăului din Florești, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Ovidiu Ciprian Marțiș), săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de Sfințire a Crucilor ce vor fi așezate pe acoperișul Sfântului Locaș. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfânta Treime și Sfinții Martiri Brâncoveni” din Gherla (parohi: Prot. Paul Iulian Isip și Pr. Alexandru Fărcaș), îi întâmpină pe participanții la Pelerinajul Tinerilor de la Iclod la Nicula, ediția 2023. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

2 aprilie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Ioan Nicoară, de la parohia Podeni, protopopiatul Turda.

3 aprilie

Cu prilejul Zilei Jandarmierii Române, în incinta Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj (preot militar: Pr. Radu Cotuțiu), participă la ceremonialul organizat cu acest prilej. Oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, participă la deschiderea celei de-a doua sesiuni a Cursurilor de Duhovnicie. În biserica mănăstirii asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe, rostește un cuvânt duhovnicesc.

4 aprilie

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare” de la Vad, protopopiatul Dej. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Vizitează casa parohială din Vad (paroh: Pr. Romeo Mureșan), la care s-au efectuat ample lucrări de renovare.

Face o vizită la sediul protopopiatului Dej, în vederea rezolvării unor probleme administrative.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

În sala mare a Cercului Militar din Cluj-Napoca, asistă la concertul caritabil „Lumină din Lumină”, susținut de grupul vocal „Synavlia” pentru strângerea de fonduri în vederea construirii Secției pediatrie „Sfântul Hristofor”, a Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

5 aprilie

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei din Cluj-Napoca, înregistrează o emisiune dedicată sâr-

bătorii Învierii Domnului, pentru postul TVR Cluj.

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Ierom. Grigore Foltis), săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite și rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica mare a Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, arhidiaconul Ilarion Mureșan, viețuitor în mănăstire. Rostește un cuvânt de mângâiere.

6 aprilie

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din incinta Mănăstirii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite și rostește cuvântul de învățătură. O feliicită pe maica stareță, stavrofora Veronica Coțofană, cu prilejul zilei de naștere.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la deschiderea oficială a Olimpiadei de Limba Rromani, faza națională. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Conferă domnului profesor universitar dr. Gheorghe Sarău, de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Universității București, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

7 aprilie

Pe platoul de instrucție din incinta Școlii de Poliție „Septimiu Mureșan” din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al depunerii Jurământului de credință față de țară de către absolvenții promoției 2022-2023. Rostește rugăciunea de sacralizare a jurământului militar și un cuvânt de binecuvântare.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, înconjurat de participanți la Dumnezeiasca Liturghie oficiată cu prilejul praznicului Învierii, în fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, 16 aprilie, 2023.

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, înregistrează scurte emisiuni dedicate fiecărei zile din Săptămâna Patimilor, pentru postul TVR 3.

În sala mare a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, asistă la Concertul caritabil de pricesne „Roagă-te și crede din sufletul Ardealului”, susținut de interpreta de muzică populară Georgiana Lobonț și invitații ei, în sprijinul construirii secției pediatrie „Sfântul Hristofor” a Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 aprilie (Sămbăta Sfântului și Dreptului Lazăr)

Cu prilejul hramului, în biserica Mănăstirii „Sfinții Ilie și Lazăr” de la Cristorel, protopopiatul Cluj I, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru protosinghel pe părintele duhovnic Siluan Trâmbițașu.

La ceas de seară, conduce tradiționala Procesiune de Florii pe străzile din centrului municipiului Bistrița. În deschidere, pe esplanada Bisericii „Sfânta Treime” (parohi: Pr. Ioan Pinteș și Pr. Ștefan Borodi), oficiază slujba de sfințire a ramurilor de salcie și rostește un cuvânt duhovnicesc, iar la final, în Biserica „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), slujește Vecernia Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

În sala mare din incinta Complexului „Dacia” din Bistrița, participă la momentul festiv al lansării volumului „Bartolomeu Valeriu Anania (1921-2011). Omul și Istoria”, teza de doctorat

a Arhimandritului Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt evocator.

9 aprilie (Floriile)

Cu prilejul hramului, în Biserica „Intrarea Domnului în Ierusalim” din Florești, protopopiatul Cluj I, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Sebastian Dorel Rusu. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Luni și rostește o cateheză.

10 aprilie (Sfânta și Marea Luni)

Transmite, prin intermediul presei, mesajul de Sfintele Paști către clerul și credincioșii din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Prot. Dănuț Liviu Hognogi și Pr. Dorin Ielciu), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Marți. Rostește un cuvânt de învățătură.

11 aprilie (Sfânta și Marea Marți)

În curtea Centrului Eparhial, împarte daruri persoanelor nevoiașe aflate în evidența sectorului misionar-social din cadrul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (coordonator: Dl. Liciniu Câmpean). Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfânta Treime și Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”

din Bunești, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Iustinian Săvărășan), slujește Denia din Sfânta și Mare Zi de Miercuri. Rostește un cuvânt de învățătură.

12 aprilie (Sfânta și Marea Miercuri)

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca.

În biserica din Vișoara, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Lucian Mureșan), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Joi. Rostește un cuvânt de învățătură.

13 aprilie (Sfânta și Marea Joi)

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie a

Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia, rostește cuvântul de învățătură și sfințește pâinea și vinul ce vor fi împărțite credincioșilor în Sămbăta Mare.

Împlinește tradiționalul ritual al spălării picioarelor din Joia Mare. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește Denia celor douăsprezece Evanghelii. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

14 aprilie (Sfânta și Marea Vineri)

În cantina Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe tinerii ce pregătesc paharele cu „Sfintele Paști” ce urmează a fi împărțite credincioșilor.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Prohodului Domnului și rostește cuvântul de învățătură. Împlinește ritualul înconjurării Catedralei cu Sfântul Epitaf.

15 aprilie (Sfânta și Marea Sămbăta)

La Muzeul Mitropoliei de la demisolul Catedralei, binecuvintează momentul de început al împărțirii paharelor cu „Sfintele Paști” credincioșilor.

În contextul desemnării anului 2023 de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca fiind „Anul Omagial al pastorației persoanelor vârstnice”, îi vizitează pe beneficiarii Centrului „Sfântul Filaret cel Milostiv” de la Târlișua, protopopiatul Beclean, pe cei ai Centrului „Sfinții Zaharia și Elisabeta” de la Maieru, protopopiatul Năsăud și pe cei ai Centrului „Sfinții Ioachim și Ana” de la Cușma, protopopiatul Bistrița, aflate sub coordonarea

PC Pr. Marius Ioan Pintican, directorul filialei Bistrița-Năsăud a Asociației „Filantropia Ortodoxă”. Rostește scurte cuvinte duhovnicești și oferă daruri tuturor celor prezenți. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La Aeroportul Internațional „Avram Iancu” din Cluj-Napoca, întâmpină delegația, condusă de domnul inginer Mircea Lețiu, ce a adus Sfânta Lumină de la Ierusalim în Transilvania. Rostește un cuvânt de mulțumire. Împarte Sfânta Lumină delegațiilor din cuprinsul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului prezente în parcare aeroportului. Este însoțit de PCuv. Protos. Natanael Zanfirache de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

Puțin înainte de miezul nopții, în Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Canonului Sâmbetei celei Mari.

16 Aprilie (Învierea Domnului)

De la ora 0.00, pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, oficiază slujba Învierii Domnului Hristos. Rostește un cuvânt de învățătură.

De la orele 10.00, în Catedrala Mitropolitană, oficiază Sfânta Liturghie și dă citire Pastoralei de Sfintele Paști, adresată clerului și credincioșilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință autoritățile județene și locale, civile și militare, prezente în Catedrală la Sfânta Liturghie. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La ceas de seară, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, în Catedrala Mitropolitană, săvârșește Slujba celei de-a doua Învieri și rostește o cateheză. Hirotesește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Daniel Mocanu, cadru didactic la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

17 Aprilie (a doua Zi de Paști)

În Biserica „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” din Bistrița (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă domnului primar Ioan Turc, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului Teofil Iulian Cioarbă, prefectul județului Bistrița-Năsăud, Ordinul „Mihai Vodă”, iar doamnei Rozalia Fuță Tomescu, dirijoaara corului parohial, îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În biserica din Simionești, protopopiatul Bistrița, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Stelian, fiul părintelui paroh Paul-Adrian Marian.

18 Aprilie (a treia Zi de Paști)

În biserica din Sântioana, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Teodor Mihai Vântu), oficiază slujba de sfințire a unei copii a icoanei Maicii Domnului, Făcătoare de minuni „Odighitria”, donată parohiei de către familia stareșului Mănăstirii Piatra Craiului, protosinghelul Antonie Flore, fiu al satului. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Oficiază slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la casa părintească a părintelui stareț Antonie. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Chiochiș, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Andrei, fiul părintelui paroh Radu-Viorel Moldovan. Rostește un cuvânt de învățătură.

19 aprilie

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Cristian-Ion Beldiman și Pr. Nicu Dumitrașcu), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Alexandru Spinciu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Împreună cu angajații Centrului Eparhial, îl felicită, cu prilejul zilei de naștere, pe părintele vicar administrativ Dumitru Boca.

20 aprilie

Pe platoul de instrucție din incinta Brigăzii 81 Mecanizată „General Grigore Bălan” din Bistrița (preot militar: Pr. Cristian Marțian), participă la ceremonialul religios și militar organizat, în avans, cu prilejul Zilei Forțelor Terestre Române (23 aprilie, ziua de praznuire a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe). Oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

21 Aprilie (Izvorul Tămăduirii)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Salva, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

22 aprilie

În sala principală a Restaurantului „Rustic” din Baia-Mare, județul Maramureș, se întâlnește cu o parte din absolvenții Liceului „Gheorghe Pop de Băsești” din Cehu Silvaniei. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus, județul Maramureș. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În cimitirul din satul natal, Oarța de Sus, se reculege preț de câteva clipe la mormintele părinților și bunicilor. Oficiază o scurtă slujbă de pomenire. Este însoțit de domnul Vasile Bob, fost coleg de liceu și facultate.

26 aprilie

În foaierul Operei Române din Cluj-Napoca, se reculege, preț de câteva clipe, lângă catafalcul sopranei Virginia Zeani. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

27 aprilie

În Cripta Ierarhilor de la demisolul Catedralei Mitropolitane, în deschiderea primei ediții a Simpozionului Național „Bar-tolomeu Valeriu Anania. Vocea din agora cetății”, oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt evocator.

În sala mare a Cercului Militar din Cluj-Napoca, participă la deschiderea Adunării Generale Anuale a Filialei Județene Cluj, a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere „Alexandru Ioan Cuza”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Sala „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, participă la ședința anuală a filialei Cluj a Societății Femeilor Ortodoxe. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită în protopopiatul Dej. Vizitează parohiile Nima (paroh: Pr. Daniel Câmpeanu) și Dej Triaj (paroh: Pr. Andrei Banc). Este însoțit de PC Pr. Protopop Ioan Buftea.

28 aprilie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La Facultatea de Teologie prezidează ședința de lucru a cadrelor didactice de la specializarea Artă Sacră. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

29 aprilie

Predă cursul de Spiritualitatea Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

La Hotelul „Ozana” din Bistrița, se întâlnește cu Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului și cu Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

30 aprilie

Împreună cu PS Părinte Petroniu și PS Părinte Macarie, oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea Bisericii „Sfântul Gheorghe” din Bistrița, în sobor de arhierie, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă părintelui paroh Arghir Vlașin, din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, distincția „Crucea Patriarhală”. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici părintelui pensionar Vasile Chița, iar părintelui Ioan Vasile Vlașin, slujitor la capela Penitenciarului Bistrița, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni domnului Andrei Călin Câmpeanu, domnului Ioan Scurtu și doamnei Codruța Logigan. Conferă domnului Viorel Encian, domnului Mircea Murar și doamnei Gee Rosana Titieni, Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni îl conferă domnului Levente Balazs. Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Claudiu Săcălean, iar Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnilor Alexandru Simionca, Viorel Sava și Iosif Romonti.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, oficiind Dumnezeiasca Liturghie cu prilejul slujbei de sfințire a bisericii Sfântul Gheorghe din Bistrița, 30 aprilie, 2023.

23 Aprilie (Duminica Sfântului Apostol Toma)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară din curtea bisericii din Oarța de Sus, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

24 Aprilie (Sfânta Cuvioasă Elisabeta)

Cu prilejul hramului, pe o scenă special amenajată în curtea mănăstirii din cartierul clujean Becas, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă maicii starețe, Stavrofora Maria Asaftei, Ordinul „Mihai Vodă”. Doamnei Doina Muntean îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar domnului arhitect Călin Chifăr îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”.

Oficiază slujba de binecuvântare a noului corp de chilii construit în incinta mănăstirii. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

25 aprilie

În sala de ședințe a Căminului de Garnizoană din cadrul Complexului „Colina”, din cartierul clujean Mănăștur, participă la deschiderea Conferinței anuale a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere, din cadrul MAI – Filiala „Mihai Viteazu” a județului Cluj. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatele Cluj I și Cluj II. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Simpozionul Național „Bartolomeu Valeriu Anania. Vocea din agora cetății”

Prof. Ioana Moldovan

În perioada 27-28 aprilie 2023, în cadrul săptămânii „Școala Altfel”, Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca a organizat prima ediție a Simpozionului Național „Bartolomeu Valeriu Anania. Vocea din agora cetății”.

Ideea realizării acestui simpozion a pornit de la o afirmație a criticului literar Constantin Cubleşan, care sublinia, în cartea „Valeriu Anania. Dramaturgul”, faptul că „Bartolomeu Valeriu Anania este încă departe de a fi cercetat și apreciat la adevărată măsură, în toate ipostazele sale creatoare, în cele literare mai cu seamă”¹.

Deschiderea festivă a simpozionului a avut loc joi, 27 aprilie 2023, la Muzeul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei a oficiat, cu acest prilej, în cripta ierarhilor, o slujbă de pomenire a vrednicului mitropolit, îndemnându-i, totodată, pe elevi să-i citească opera literară.

La eveniment au fost prezenți și profesori de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, colaboratori ai mitropolitului Bartolomeu, pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, pr. lect. univ. dr. Bogdan Ivanov, precum și reprezentanți ai Inspectoratului Școlar Județean din Cluj-Napoca, doamna Inspector General Marinela Marc, doamna Inspector Școlar Smaranda Graur, doamna Inspector Școlar Amalia Gurzău, care au evocat viața și opera acestui mare ierarh și cărturar, un model demn de urmat. Prelegerile au fost însoțite de momente muzicale, interpretate de Corul de băieți al colegiului, dirijat de părintele profesor Petru Stanciu și de eleva Maria Taloș de la Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță”.

A doua zi a simpozionului a debutat cu prelegerile susținute de părintele arhimandrit dr. Dumitru Cobzaru și de doamna redactor-șef a Editurii Renașterea dr. Nicoleta Pălimaru, care au adus o nouă dimensiune a personalității mitropolitului Bartolomeu prin evocarea vocii sale, „o voce a Bisericii și a neamului nostru”, „un simbol și un reper”, „o portavoce”, „o voce a mănăstirilor din agora cetății Neamțului”, „vocea din agora cetății Clujului”, „vocea din agora Mănăstirii Nicula” (Arhim. Dumitru Cobzaru), precum și prin evocarea spiritului de „fin observator” și de creator de portrete, „acompaniate de o anumită vibrație afectivă, de o simpatie pătrunzătoare”, ale unor oameni ai culturii și ai teologiei românești pe care mitropolitul Bartolomeu „le scoate din rama analizei reci și seci, pentru a le aduce mai aproape de cititori”: Mitropolitul Nicolae Bălan, Prof. Teodor M. Popescu, Mircea Eliade, Mihai Șora, Mitropolitul Firmilian, Nicolae Steinhardt (d-na redactor-șef dr. Nicoleta Pălimaru).

De asemenea, Corul de fete al Colegiului, dirijat de arhid. Daniel Frumos, precum și elevii Mihai Baci, Damian Onișor, Serafim Bârsan și Nicoleta Cioacă, din clasa a 5-a C, au susținut un moment muzical.

Actul I din piesa de teatru „Păhărelul cu nectar”, scrisă de Valeriu Anania, a fost jucat de elevii clasei a V-a C, Mihai Baci, Damian Onișor, Bandrabulă Ana-Theodora,

¹ Constantin Cubleşan, *Valeriu Anania. Dramaturgul*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2020, p. 5.

Rădulescu Maria-Eliza, Marina Săplăcan, Nicoleta Cioacă, Eliza Pleșa, Teodora Dan, Laura Boșă, Irina-Sofia Buija, îndrumați de doamna profesor Ioana Moldovan.

A urmat festivitatea de premiere a elevilor care au realizat creații literare și plastice, inspirate din opera mitropolitului Bartolomeu, aceștia fiind răsplățiți cu diplome, cu o carte scrisă de părintele arhim. dr. Dumitru Cobzaru, „Bartolomeu Valeriu Anania (1921-2011). Omul și istoria”, precum și cu o excursie la Mănăstirea Nicula, la Casa de Creație a Mitropolitului Bartolomeu.

Prin acest simpozion dorim să păstrăm în memoria colectivă textele literare ale scriitorului Valeriu Anania, despre care poetul Tudor Arghezi spunea că sunt „un monument de limbă română”. De asemenea, prin dialogul cu aceste texte, ce abordează toate genurile literare și promovează interdisciplinaritatea prin incursiunea în literatura de inspirație sacră, se evidențiază potențialul formativ al elevilor și se urmărește țeserea, „ființei culturale”² a acestora.

² Alina Pamfil, *Didactica literaturii. Reorientări*, Editura Grupul Editorial Art, 2016.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârvu, Arhim. Simeon (Pintea), Arhid. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Chipul Mântuitorului: de la pânza lui Avgar la „portretele 3D”

Maria-Magdalena Goia

Lână la întruparea Domnului Hristos din Preacurata Maica Sa, cu venirea Sfântului Duh, între Dumnezeu și om exista o prăpastie de netrecut. De aceea, dreptii Vechiului Testament nu aveau nicio posibilitate să vadă Chipul lui Dumnezeu. *Fața Mea [...] nu vei putea s-o vezi; că nu poate vedea omul fața Mea și să trăiască* (Ieșire 33: 20-23), i-a zis Dumnezeu lui Moise. Iar Proorocul se ascundea în scobitura unei stânci când Dumnezeu i Se descoperea și vorbea cu el. La fel, mai târziu, Sfântul Ilie își acoperea fața cu mantia sa atunci când Dumnezeu i Se arăta (III Regi 19: 13). Cu toate acestea, Psalmistul David cerea neîncetat: *să nu mă lezezi de la fața Ta și mărturisea: Te-a căutat fața mea* (Psalmul 26). Astfel, este ușor să înțelegem de ce Mântuitorul, în vremea propovăduirii Sale pe pământ, le-a spus Apostolilor Săi că mulți drepti au dorit să vadă ce vedeau ei, dar nu li s-a dat aceasta.

În primele două secole care au urmat Înălțării Domnului la cer și după ce oamenii care l-au fost contemporani Mântuitorului în timpul vieții Sale pământești au trecut dincolo, a existat un climat de confuzie cu privire la reprezentările religioase, întrucât creștinii din Biserica primară, pe de o parte, asimilau imaginile cu superstiția și depravarea păgânească, iar pe de altă parte, cunoșteau interdicția din Vechiul Testament de a reprezenta chipuri. Înfațișarea exterioară a Fiului lui Dumnezeu a fost totuși înlocuită de simboluri precum peștele, mielul sau vița de vie. Pe măsură ce politeismul slăbea în intensitate, au început să apară reprezentări ale Mântuitorului, dar multe din acestea s-au dovedit tributare concepțiilor păgâne, purtând amprenta cultului trupului, încât Domnul Hristos era înfațișat în ipostaze care trimiteau la zeități greco-romane precum Apollon, Orfeu sau Hermes. În aceste condiții, Părinții de la Sinodul al Cinci-Șaselea Ecumenic (692) au interzis toate imaginile de acest tip și au hotărât ca Mântuitorul să fie reprezentat cu chipul Său omenesc, nu ca un miel.

Tradiția Bisericii vorbește despre două modele de la care s-a plecat în reprezentarea Mântuitorului în icoana bizantină: „imaginea nefăcută de mână omenească” și marama Sfintei Veronica – ambele, țesături pe care a rămas imprimat chipul Domnului Hristos încă din timpul vieții Sale pământești.

Despre „imaginea nefăcută de mână omenească” se face pomenire în prima duminică din Postul Mare – Duminica Ortodoxiei, dar aceasta are și o sărbătoare dedicată în calendar: ziua de 16 august. În *Mineiul* pe această lună se relatează cum, în vremea în care Mântuitorul nostru Hristos S-a arătat pe pământ și propovăduia, regele Avgar al Edessei, suferind de lepră, a trimis la El pe sluga sa Anania cu o scrisoare prin care cerea vindecare. Gândindu-se că va fi posibil ca Mântuitorul să nu vină până la casa lui, Avgar i-a cerut lui Anania, care era și pictor, să-I zugrăvească fața Domnului Hristos. Dar oricât s-a străduit Anania să facă aceasta, nu a reușit. Atunci Mântuitorul, cerând puțină apă și spălându-Se pe față, a primit o năframă cu care să se șteargă și, ștergându-Se, pe acea pânză a rămas imprimat chipul Său. Domnul a dat lui Anania această năframă împreună cu un răspuns la scrisoarea care îi fusese trimisă de Avgar, ca să le ducă pe amândouă stăpânului său. Această pânză a ajuns într-adevăr la regele Avgar și a fost multă vreme păstrată la Edessa „ca cel mai de preț odor al orașului”, fiind cunoscută și venerată în tot Răsăritul. De la Edessa, marama a fost mutată în Constantinopol, în anul 944, de unde a fost luată în 1204 de cavalerii Cruciadei a IV-a și dusă în Occident.

Prima mențiune istorică despre existența acestei icoane o face Evagrie Scolasticul, atribuind acesteia victoria creștinilor asupra perșilor din anul 544, iar Părinții Sinodului VII Ecumenic fac, de asemenea, referiri la ea.

Icoanele bizantine ale Mântuitorului Hristos vor păstra, de-a lungul veacurilor, trăsăturile chipului Domnului întipărite pe marama lui Avgar. Totuși, după Marea Schismă, în Apus se petrece încetul cu încetul o îndepărtare de felul în care este înfațișat

Domnul în icoana bizantină, îndepărtare care va deveni foarte vizibilă odată cu arta Renașterii, ce pune accentul pe om și pe trăirile sale, deschizându-se astfel porțile spre o înstrăinare tot mai mare de latura mistică a icoanei. Concentrarea cu precădere asupra a ceea ce este palpabil, măsurabil de mîntea omenească, asupra emoțiilor și a ceea ce percepem cu simțurile, chiar când e vorba de Dumnezeu și Omul Iisus Hristos, va continua și se va accentua de-a lungul veacurilor, încât astăzi acest mod de raportare la Dumnezeu, filtrând totul prin rațiunea și percepția omenească, este foarte răspândit, amenințând și Ortodoxia, așa cum constata Cuviosul Serafim Rose. Roadele acestui fel de a fi înaintea lui Dumnezeu duc, pe de o parte, la reprezentări pietiste ale Mântuitorului (ca în multe tablouri religioase sau ca în producții cinematografice precum *Patimile lui Iisus*, care se concentrează aproape exclusiv asupra suferinței trupului), dar pe de altă parte deschid și calea spre relativizare și secularizare, spre limitarea lui Dumnezeu la un simplu trup care poate fi supus studiului și analizei, care devine, altfel spus, un obiect al curiozității noastre, al minții omenești ce încearcă să se ridice asupra Ziditorului Său.

Astfel, în ultimii ani, o serie de specialiști au încercat să creeze cu ajutorul celor mai avansate soft-uri în domeniu, chipul istoric al Domnului Hristos. În 2001, s-a desfășurat un studiu sponsorizat de BBC, France 3 și Canalul Discovery, prin care o echipă de antropologi și legiști israelieni și britanici, în frunte cu Richard Neave de la Universitatea din Manchester, a încercat o reconstituire a presupusului chip al Domnului Hristos. Ei au pornit de la craniile unor israeliți din secolul I, pe care le-au studiat cu ajutorul celor mai avansate tehnici de medicină legală ce servesc recreării computerizate a unei fizionomii. La aceasta au adăugat o serie de informații din Biblie, desprinse din context și, pe baza acestor ipoteze, au elaborat un „portret-robot” al Mântuitorului, semnificativ diferit de ceea ce cunoaștem din icoane. Chiar dacă înșiși autorii au afirmat că nu au dovezi ale felului în care arăta Mântuitorul întrupat, imaginea produsă de ei a fost preluată de numeroase site-uri și a apărut pe prima copertă a revistei *Popular Mechanics* din decembrie 2002. Un alt film-studiu care a venit cu un rezultat mai apropiat de felul în care cunoaștem din icoane că era chipul Domnului Hristos a fost realizat în 2010, pornind de la analiza informațiilor codate și a urmelor de sânge îmbibate în giulgiul de la Torino. Aceste informații au fost transferate în imagini tridimensionale care au făcut obiectul filmului difuzat ulterior, intitulat *The Real Face of Jesus*, difuzat de postul de televiziune History. Nici unul din aceste filme nu a plecat de la premise certe, ipotezele de la care construiesc nu sunt recunoscute ca fiind sigure și adevărate nici măcar de știința în numele căreia aceste experimente încearcă să își găsească rațiunea pentru care au fost realizate. Totuși, ele se pretind eforturi științifice în numele adevărului științific.

Dar Domnul Hristos nu această cale ne-a arătat-o, dimpotrivă, El a spus: *chiar și dacă ar învia cineva din morți, cine nu va dori să creadă, nu va crede* (cf. Luca 16: 19-31). Apoi, tot din Evanghelii înțelegem că pentru a-L vedea pe Dumnezeu, pentru a-L vedea chipul, nu este nicidecum suficient efortul omenesc. Astfel, știm că după Învierea Sa, au fost unii apropiați ai Domnului Hristos care nu L-au recunoscut. Când, în Grădina Mormântului, Sfânta Maria-Magdalena, biruită de deznădejde, plângea pentru că trupul Domnului fusese furat, nu a reușit să Îl recunoască pe Mântuitorul atunci când El i S-a arătat. La fel, ucenicii Luca și Cleopa, deși au mers drum lung alături de El, nu și-au dat seama că Îl aveau lângă ei pe Însuși Domnul Hristos. Și în cazul Sfintei Maria-Magdalena, și în cazul călătorilor spre Emaus, vedem că omul Îl poate recunoaște pe Dumnezeu numai atunci când El îi deschide ochii, numai atunci poate omul să vadă fața lui Dumnezeu.

De aceea, toate studiile detaliate și portretele-robot și investigațiile, oricât de rafinate și inteligente formă ar lua ele, nu vor avea la capătul lor Adevărul, câtă vreme omul va iscodi cu o minte nesupusă lui Dumnezeu. În plus, dacă avem în minte cuvintele Fericitului Augustin: „cel ce nu este duhovnicesc până în trupul său, devine trupesc până în sufletul său”, înțelegem mai ușor că pe Dumnezeu nu Îl putem vedea dacă Îl căutăm exclusiv prin cele de jos, trecătoare, contingente. Peste veacuri, rămâne Chipul întipărit pe pânza lui Avgar reprodus în fiecare biserică ortodoxă și așezat pe catapeteasmă, ca o invitație la a face tot ce ne stă în putință pentru a ne întâlni mai adevărat cu Hristos. Și mai rămâne cuvântul Sfântului Apostol Pavel, care ne îndeamnă la smerenie și credință: *Acum vedem ca prin ghicitoră...*

Părintele Ioan Iovan: puterea cuvântului și credința neclintită în Hristos Cel Euharistic

Lavinia-Teodora Sabou

Lunoscut îndeobște ca duhovnicul Mănăstirii Vladimirești, comparat de către unele voci cu Sfântul Ioan de Kronstadt din perspectiva unei raportări asemănătoare Bisericii primare față de Spovedanie și Euharistie, Părintele Ioan Iovan rămâne, în mod nefericit, un nume necunoscut pentru mulți români. Și totuși, printre aspectele pentru care merită ca acest nume să-și afle ecoul în sufletele noastre se află curajul exemplar, verticalitatea sa, dragostea nemărginită față de toți și, mai cu seamă, față de cei care l-au disprețuit.

Biografia

Născut la 26 iunie 1922 în zona Bihorului, fiul Părintelui Gavril Iovan și al preotesei Maria, Silviu Cornel Iovan își petrece perioada studenției la Institutul de Teologie din Cluj. S-a aflat sub influența binefăcătoare a profesorului și îndrumătorului său de licență, Părintele Florea Mureșanu, pe atunci protopop și ulterior martir în închisoarea de la Aiud, dar și a celorlalți tineri și studenți intelectuali din grupul său de prieteni, printre care Zorica Lațcu, Valeriu Anania și Aspazia Oțel Petrescu. La sfatul Părintelui Arsenie Boca, tânărul alege calea călugăriei, primind de la îndrumătorul său de la Sâmbăta centura de monah, despre care i-a spus să nu o lărgască niciodată, deci să rămână toată viața un ascet.

Este călugărit în 1947, primind numele Ioan, iar în 1948 este hirotonit preot, la Mănăstirea Vladimirești, loc înspre care este îndrumat tot de Părintele Arsenie, cel ce avea să-i scrie Maicii Veronice: „Ți-am pregătit un munte, dar lasă-l să mai crească” (Părintele Jan Nicolae, în interviul „Un mare duhovnic și martir român”). În primăvara anului 1955, în urma caterisirii, Părintele Ioan Iovan este arestat din pricina poziției sale vădit anticomunis-

te. Este transferat de la Galați la Văcărești, Jilava, Gherla și Aiud. Raportându-se la perioada detenției, părintele avea să spună: „Nu pot și nu vreau să uit închisoarea. Acolo am trăit cele mai înălțătoare momente spirituale din viața mea. Acolo m-am născut a doua oară și Dumnezeu mi-a dat să trăiesc nenumărate minuni, să-I cunosc puterea” (Sorin Preda, „Omul lui Dumnezeu – Părintele Ioan de la Recea”). Eliberat în 1964, părintele constată că „toată spuma călugărilor care au fost și ei închiși” au dat declarații împotriva sa datorită faptului că, deși caterisit, continuase să slujească Sfânta Liturghie în tot acel timp: „Știau că eu fac în închisoare Liturghie [...]. Ei nu făceau, ca să nu se afle și să nu le dea drumul. Bucuria mea în temniță a fost Sfânta Liturghie. Toate declarațiile la adresa mea erau negative. Toate aveau ca un fel de leitmotiv, faptul că nu am ascultat, că nu m-am considerat caterisit, că făceam acolo Liturghie, predicam” (Vasile Manea, în *Preot Ioan Iovan. A fost frumos la Gherla*, p. 23).

La 26 iunie 1979, primește din nou, oficial, libertatea de a sluji. Petrece un an la Mănăstirea Cernica, apoi doisprezece în București, la Mănăstirea Plumbuita (ÎPS Andrei Andreicuț, *Cuvinte împărtășite*, pp. 5-21). În 1991, alături de Maica Cristina Chichernea – o fiică duhovnicească ce îi este de un real sprijin în timpul șederii sale în București, când securiștii încă îi dau târcoale – se întoarce în Ardeal, unde încep lucrările la zidirea Mănăstirii Recea (județul Mureș). La 17 mai 2008, Părintele Ioan Iovan trece la Domnul, Cel Care „îi va răsplăti cu prisosință osteneala în Împărăția Cerurilor, pentru că de la oameni nici o plată nu a luat!” (ÎPS Irineu, în *Preot Ioan Iovan. A fost frumos la Gherla*, ed. cit., p. 25).

Mănăstirea Vladimirești și comuniștii

Ajuns la Vladimirești (județul Galați) în 1948, părintele s-a făcut pe sine mijloc și mijlocire prin care Dumnezeu își revărsa harul și dăruia mângâiere celor care vizitau mănăstirea. Lucrarea sa și a Maicii Veronica a luat o amploare atât de mare, încât de sărbători biletele de tren de la București la Galați erau insuficiente în raport cu cererea miilor și a zecilor de mii de credincioși ce se îndreptau spre Vladimirești. Speriate de o asemenea așa-zis mișcare în masă, autoritățile organului Securității cer Sinodului caterisirea părintelui și reușesc să închidă Vladimireștiul în 1955, aceasta fiind prima mănăstire închisă de comuniști în România (Părintele Jan Nicolae, *loc. cit.*).

Cuprins de neliniștea cea bună, Părintele Ioan scrie un memoriu adresat membrilor Sinodului Bisericii Ortodoxe Române la 25 ianuarie 1955, în care, cu mult curaj și fermitate, spune lucrurilor pe nume, demontând argumentele adunării care a decis caterisirea sa: „în numele cărei legi din Biserică și în baza cărei hotărâri sinodale ne-ați înlăturat de la Trupul Bisericii și ne-ați făcut indirect leproșii Ortodoxiei noastre [?] În care ședință plenară a vreunui sfânt Sinod s-a discutat și s-a hotărât pe bază de documente și anchete că Mănăstirea noastră a ieșit din Ortodoxie? Vrem date precise și număr, fiindcă noi știm că nu am fost niciodată anchetați, judecați sau condamnați pentru vreo abatere de la Ortodoxie sau de la rânduiala Bisericii” (*Preot Ioan Iovan. A fost frumos la Gherla*, pp. 33-34). Părintele a considerat ordinul caterisirii ca nefiind insuflat de Dumnezeu, ci de „rațiuni de stat”, și, de aceea, invalid. Astfel, „nesatisfăcând o decizie dictată nu de Duhul Sfânt [...], nu călcăm nici votul sfinței ascultări și nu[-l] înfruntăm nici pe Patriarh”, susține Părintele Ioan Iovan în același memoriu (*Ibidem*, p. 31). Părintele este conștient că „ei v-au făcut să dați acele ordine potrivnice lui Dumnezeu, dar nu trebuia să-i ascultați” (*Ibidem*, p. 47), ci „mai bine cereți separarea Bisericii de Stat decât acest compromis [...]. De ce ați dat frâiele din mână și ați încredințat duhul cârjei duhului întunericului acestui veac frivol și fără Dumnezeu? De ce vă lipsiți de atitudinea demnă de a[-l] mărturisii pe Hristos deschis, în fața oricui?” (*Ibidem*, p. 50).

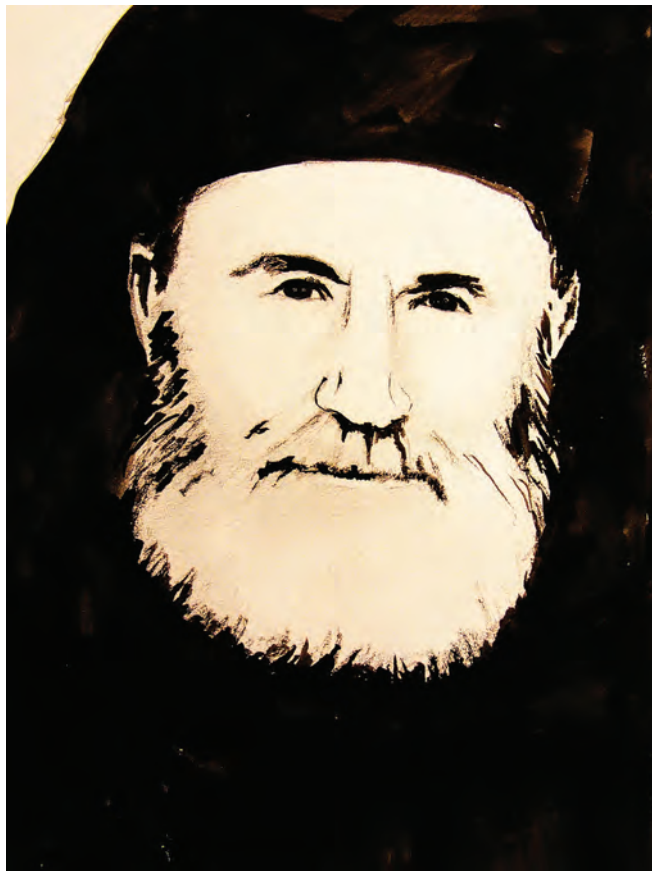
Părintele Ioan Iovan le amintește ierarhilor că „pomul după roade se cunoaște” (cf. Matei 7: 16-17), scriindu-le că „la Vladimirești nu se adună lumea cu arcanul, ci ea vine din îndemn propriu, pentru folosul duhovnicesc. Afluența lumii e motivată de afluența harului lui Dumnezeu” (*Ibidem*, p. 40). În închisoare, părintele avea să păstreze aceeași poziție vădit anticomunistă și să-și continue misiunea de slujire, drept urmare la Aiud, de pildă, a adunat un număr de 41 de zile de izolare cu regim sever (ÎPS Andrei Andreicuț, *loc. cit.*).

Credința în Hristos euharistic

Acuzațiile principale pe care clerul le aducea împotriva Părintelui Ioan Iovan erau împărtășirea prea deasă a credincioșilor și spovedania colectivă. Astfel, memoriul cuprinde și răspunsuri ale părintelui la aceste reclamații ce deveniseră pretexte în interesele comuniștilor: „ne-ați acuzat odată aici că vrem să introducem cultul Trupului și al Sângelui lui Iisus în Ortodoxie. Dar oare Ortodoxia noastră și toată creștinătatea nu are în centrul vieții ei

acest cult?”, „Știm că vă legați de ieșirile noastre din comun: împărtășirea zilnică și mărturisirea colectivă, dar vă legați de ce nu este al nostru; ele sunt lucrări ale Duhului Sfânt, menite să aducă poporul nostru la viața primilor creștini. Dacă atacați împărtășania deasă, nu[-l] atacați oare pe Hristos?” (*Preot Ioan Iovan. A fost frumos la Gherla*, pp. 71-72).

Răspunsurile părintelui sunt la fel de ferme și în privința modului în care îi spovedea pe credincioși: „Pentru faptul că spovedesc în colectiv de ce mă condamnați? Există oare în Biserică o dogmă consacrată metodei de spovedanie? Oare Biserica, în cazuri de nevoie, nu a încuviințat mărturisirea colectivă a militarilor, a elevilor și a credincioșilor când se adunau prea mulți la sărbători? Cum puteam noi, de pildă la hram, să spovedim individual 30 de mii de credincioși care în majoritatea lor veneau pregătiți sufletește pentru Sfintele Taine?” (*Ibidem*, p. 74). Această raportare, departe de a însemna excentrism religios, arată încrederea neclintită a părintelui în dragostea de oameni a lui Dumnezeu: „Vă tulburați că dezleg păcatele oamenilor în bloc? Dar oare satana nu-i leagă tot în bloc cu patimile lui? El să poată lega în bloc, iar noi să putem numai câte unul și cu multă scumpătate! [...] Sunt conștient că nu eu le dezleg, ci cu puterea ce-mi este dată,

dezleg. Dacă Domnul a zis: «Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară», apoi eu nu vreau să fiu mai aspru decât El. Nu prihănesc pe cel ce leagă, căci putere are să o facă, dar de ce se supără alții pentru că aici sufletele se dezleagă și dracii se leagă?” (*Ibidem*).

În închisoare, timp de doisprezece ani, Părintele Ioan Iovan a slujit Liturghia zi de zi, având o râvnă incredibilă de a-i împărtăși pe deținuți. Pentru a le putea fi sprijin celorlalți, părintele „se folosea de toate mijloacele, inclusiv de ajutorul gardienilor” (ÎPS Andrei Andreicuț, *loc. cit.*). Deși judecat că slujește fiind caterisit, părintele avea încredințarea că ceea ce face e mântuitor. După eliberare, spunea: „Dumnezeu nu m-a uitat în închisoare și îmi trimitea în fiecare dimineață, când slujeam Liturghia la Zarcă, la Aiud, un paracliser și-un cântăreț: două păsări, care stăteau nemișcate pe pervazul ferestrei până la sfârșitul slujbei” (Părintele Jan Nicolae, *loc. cit.*). Statornicia, curajul mărturisirii, dârzenia care l-au caracterizat au fost întotdeauna însoțite de dragoste și iertare. Grăitoare este relatarea unui moment din închisoare în care îi face rugăciunea de dezlegare de păcate torționarului care îl strânsese atât de mult în lanțuri încât acestea i se înfipseaseră în carne, îl lovise și îl înjurase (*Preot Ioan Iovan. A fost frumos la Gherla*, p. 94). Acest gest de iertare „și ca om, și ca preot” a fost precedat de un alt gest, cel al asumării suferinței: „Și când eu am ales lanțul cel subțire, și înainte de a-l da să mă încopie cu el, l-am pupat. L-am închinat și l-am pupat. Mi-am adus aminte de Pavel: Sunt pentru Tine, Doamne! Nu-s pentru imoralități, nu-s pentru hoții, nu-s pentru nimic, numai pentru că Te-am mărturisit și nu vreau să mai trăiesc mult între noi răul fără de Dumnezeu” (*Ibidem*, pp. 94-95).

Părintele Ioan Iovan de la Recea

În 1991, părintele încă manifesta disponibilitatea și resursele necesare pentru a-și continua lucrarea duhovnicească și misiona-

ră, așa încât este îndemnat de ÎPS Andrei Andreicuț să-și înceapă activitatea la Recea, în județul Mureș. De-a lungul anilor, mănăstirea se bucură de o traiectorie prosperă, dârzenia părintelui și simțul organizatoric al Maicii Starețe Cristina Chichernea atrăgând nu doar pelerinii, nu doar oamenii care cunoșteau ajutorul Părintelui Ioan încă de la Vladimirești, ci și multe tinere care aleg să se închinovieze în acest loc.

Există mărturii, încă neadunate în volum, care atestă nu doar puterea cuvântului și credința neclintită în Hristos Cel Euharistic ale Părintelui Ioan Iovan, ci și darul înainte-vederii pe care îl primește. Relevante sunt fragmentele din *Jurnalul convertirii* al lui Danion Vasile, în care acesta relatează cum părintele refuzase să-l primească la Recea, știind, fără să-l cunoască, faptul că fusese yoghin, că se întovărășise cu niște maici din grupul rățâcit de la Vladimirești care credea în reîncarnare și că venise să-l caute pentru că auzise că acest părinte ar fi fost, de fapt, Ioan Evanghelistul. Mustrea părintelui îl determină pe acesta să revină să ceară lămuriri, să-și reconsidere poziția și, în cele din urmă, să revină la credință: „Am ajuns iarăși la Recea. Părintele Ioan m-a primit cu dragoste. Mi-a zis să mă pregătesc pentru spovedania de mâine. Aștept cu nerăbdare clipa în care voi primi dezlegare de păcate. Știu că nu sunt vrednic să mă împărtășesc, dar va veni și clipa aceea binecuvântată. În viața mea se va trage o linie clară. Voi primi puterea să mă lupt cu patimile care mă apasă, voi fi al lui Hristos” (Danion Vasile, articolul „Părintele Ioan și darul înainte-vederii”, fragmente din *Jurnalul convertirii*).

Părintele Jan Nicolae amintește, de asemenea, câteva întâmplări de la Plumbuita: înainte-vederea unei intenții sinucigașe a unei tinere, mai târziu ajunsă maică, pe care părintele a chemat-o pe nume, „i-a vorbit și a întors-o din hotărârea cea rea”; sau străvederea discuției pe care o femeie o avusese cu prietena ei; aceasta o îndemnase să îl caute pe Părintele Ioan și, la întrebarea: „Și ce să-i spun eu părintelui?”, i-a răspuns: „Păi, uite, de exemplu că fumezi”. Când a ajuns în fața Părintelui Ioan, a fost copleșită de lumina din ochii lui. El i-a pus mâna pe cap și i-a spus: «A, da, tu fumezi» – de parcă ar fi știut discuția dintre cele două femei” (Părintele Jan Nicolae, *loc. cit.*). De altfel, părintele a rămas cunoscut pentru obiceiul de a-i chema la el pe oamenii pe care-i vedea împovărați, părănd să le știe dinainte problemele și frământările.

Demnitatea, curajul și neclintirea prin care dă mărturie viața Părintelui Ioan Iovan s-au clădit poate tocmai pe fondul unei inocențe. Amintindu-și cum îi cânta Maicii Domnului („Măicuța Domnului, Măicuța Lui”), părintele spunea: „Iertați-mi copilăria pe care o mai vedeți în mine, dar această copilărie socot eu că-i maturitatea mea” (*Preot Ioan Iovan. A fost frumos la Gherla*, p. 99). De aceeași curăție sufletească dă seama Aspazia Oțel Petrescu, spunând că încă din tinerețe părintele avea „un suflet cu limpezime de copil, o puritate ce nu putea fi ruptă de nici un demon flămând de pervertire a sufletelor mari” (Aspazia Oțel-Petrescu, *Doamne, strigat-am!*, pp. 56-57).

Bibliografie:

Aspazia Oțel-Petrescu, *Doamne, strigat-am!*, ediția a II-a, Editura Platytera, București, 2008, articolul „Pe părintele Ioan l-a iubit mult Dumnezeu”, preluat de pe fericiticeiprignoniti.net;

Danion Vasile, articolul „Părintele Ioan și darul înainte-vederii”, preluat de pe fericiticeiprignoniti.net;

ÎPS Andrei Andreicuț, *Cuvinte împărtășite*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, fericiticeiprignoniti.net;

ÎPS Andrei Andreicuț, articolul „Părintele Ioan Iovan de la Recea – călugăr dârz, statornic și anticomunist”, preluat de pe fericiticeiprignoniti.net;

Părintele Jean Nicolae, „Un mare duhovnic și martir român”, interviu cu Părintele Jean Nicolae publicat de Claudiu Târziu pe pagina ioaniovann.ro;

Sorin Preda, articolul „Omul lui Dumnezeu – Părintele Ioan de la Recea”, preluat de pe fericiticeiprignoniti.net;

Vasile Manea, *Preot Ioan Iovan. A fost frumos la Gherla*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2008.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com